Published and distributed under permit (No. 761), authorized by Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

MAY 13 1920

РІК ЗАЛОЖЕННЯ 1893
„СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба висилати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
„SVOBODA"
("LIBERTY")
THE UKRAINIAN NEWSPAPER
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by UKRAINIAN NAT'L ASSOCIATION
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

ОКРЕМЕ ЧИСЛО 4 ЦЕНТИ — Урядовий орган Українського Народного Союза — "SVOBODA" — Official organ of Ukrainian National Association. — SINGLE COPY 4 CTS.

РІК XXVIII. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., ВІВТОРОК, 11-го МАЯ 1920. ЧИСЛО 57. — VOL. XXVIII. JERSEY CITY, N. J., TUESDAY, MAY 11, 1920. No. 57.

УКРАЇНСЬКІ ВІСТИ.

Поляки здержуються від бомбардовання Киева.

ЛОНДОН, 7. мая. — Дипльоматичний кореспондент часописи „Дейли Телеграф" каже, що з польської головної кватири на поли бою прийшли до Лондону вісти, які запевняють, що перед трома днями польська піхота осягнула лінію около 25 миль від Киева, а польська кіннота посунулася яких 10 до 12 миль вперед. З ґеоґрафічного огляду показалося, що війска приближаються до Киева з півночи і з полудневого заходу, окружаючи се місто півколесом, званим загально кліщами.

З політичних, а також з ґуманітарних причин — ізза того, що Київ є столицею України — було би лучше, як би вдалося вигнати большевиків з міста яким иншим способом, а не бомбардованнєм гарних міських будинків і приязного населення, бо кивіські будинки і мешканці потерпіли вже богато в попередних боях.

Польські й українські війска здобули Київ.

ЛОНДОН, 8. мая. — Урядове звідомленнє, видане в Москві вчера, а одержане тут бездротним телеґрафом нині, доносить, що в четвер в ночи польські й українські війска здобули від большевиків місто Київ.

Текст дотичної большевицької депеші звучить:

„В области Киева в ночи з 6-го на 7-го мая наші війска заатакували сильнійші від себе ворожі сили на північний захід і на полудневий захід від Киева. Над вечером неприятель вдерся в границі міста, але нашими протинаступами був здержаний. Пізнійше наші війска, відповідно одержаним інструкціям, почали цофатися, в порядку, на лівий берег Дніпра.

„В напрямі Питалова наші війска відбили наступ неприятеля 20 миль на полудне від Красного. В напрямі Ігумена (на схід від Минска) ворог намагався перейти ріку Березину, недалеко села Березини, але зістав прогнаний назад за ріку".

Польське донесенне про бої на Україні.

ВАРШАВА, 8. мая. — Польська воєнна головна кватира дістала нині вістку, що сьогодня рано польська кіннота дійшла до Киева. У тім часі піхота була яких шість миль від міста, а її наступ відбувався майже без ніякого опору зі сторони большевиків.

Нинішні ранні газети помістили бездротну телеґраму, вислану з Москви в пятницю пополудни, у якій говориться, що Поляки заняли Київ, але до сього часу ще не було в тутешних урядових кругах потвердження сеї вістки. Урядовий рапорт доносить, що зістав здобутий Васильків, 20 миль на полудне від Киева.

У тім рапорті говориться також, що останки 12-тої большевицької армії почали відворот в напрямі Киева, і що большевики громадять заєдно свої резерви.

Здовж Дністра Поляки по завзятім піхотнім бою посунулися 18 миль, уживаючи з успіхом опанцирнених поїздів здовж одеської зелізниці. Вапнярку занято по битві, в якій уживано опанцирнених поїздів, і в якій обі сторони були скріплені піхотою.

Вчера Поляки й Українці перейшли ріку Рось і здобули приступом Білу Церкву, 40 миль на полудне від Киева, і Рокітну. Ціла Церква була польською брамою підчас татарських наіздів. Там стоїть польський оборонний замок, побудований в 1515 році, якого большевики уживали проти Поляків. Сей замок здобуто у рукопашнім бою, після чого большевики цофнулися на північ в напрямі Киева.

Стверджено, що половина з 360 українських офіцирів, котрі піддалися Полякам, були Німці. Се була частина з тих 12.000, які попередно боролися з ґен. Денікіном, а які піддалися небавом після того, як зачалася польська офензива.

У військовім звідомленню є також згадка про те, що большевики стягнули на оборону Киева російських моряків і хінські війска. Хінців — говориться в донесенню — уживається в деяких місцях на боєвім фронті. Большевики скріпили свої сили також військами латиськими, з яких Поляки вже дещо полонили.

Київ, місто з 250.000 або більше населення перед війною, є столицею України. Підчас боїв між спорячими групами на території України та в конфлікті між військами Денікіна і большевиками се місто переходило кілька разів у ріжні руки. Большевики держали Київ від грудня минулого року, занявши його по розгромі Денікінової армії в Полудневій Росії.

З боку антанти вважалося Київ цінною позицією, яко стратеґічний пункт проти наступу большевизму в Середущій Европі, здовж довгої лінії, сягаючої від Балтику до Чорного моря.

Поляки здобули Київ по триденевім бою з большевиками.

ВАРШАВА, 8. мая. — Польська кіннота увійшла до Киева в суботу рано, наступаючи на пяти відступаючих большевиків. Піхота продовжала свій наступ на Київ через цілий день, а кінні відділи були у злуці з пішими військами.

В самім місті були лише незначні бої. Кіннота входила до Киева через цілий день, а підчас того піхота наступала великим півколесом. Вчасним ранком, коли появилася кіннота, далося чути кілька машинових стрілів, але їх приневолено вскорі до мовчанки, а вісти подають, що небавом після того почалось опорожнюванне Киева, головно тоді, коли надійшли більші військові сили.

Найгорячійша битва, яку звели Поляки, заки дійшли до границь Киева, була здовж ріки Ірпеня, заледви кілька верств від міста. Большевики, окопавшися добре, боронили клаптика землі між Ірпенем і Дніпром доти, доки їх буквально не викинено в повітре із занятих ними становищ.

Поляки перейшли вперше Ірпень на північний захід від Киева, недалеко устя сеї ріки до Дніпра, в суботу рано, по триденнім бою перед брамами міста. Перехід через ріку зістав доконаний пробоєм в кількох місцях через принагідні мости, з яких деякі побудовано під огнем большевицьких скорострілів. Зелізничий міст на лінії Малін-Київ, знищений відступаючими большевиками, поправляють тепер жовніри при підмозі місцевого населення.

Се було в пятницю вчасним ранком, коли большевицькі війска почали постепенно цофатися перед огнем польських гармат з усіх боків. Оборонці подалися на Київ, де через Дніпро остався лиш один міст.

Модерні зоружені поїзди від полудня з польського боку підпомогли піхоту в її битві о старинну столицю, але наступ здовж зелізниці з Фастова відбувався з найбільшими трудностями, бо зелізничий шлях був під безнастанним огнем большевицьких гармат, які находилися на становищах здовж ланцюха горбків, окружаючих Київ.

Опанцирнені поїзди прибули також дорогою через Малін; сі поїзди заїдуть до Киева зараз по направі моста через Ірпень, а в Киеві вони враз з відповідною військовою силою будуть стояти на поготівлю, щоби вдержати місто на случай протинаступу.

Головна воєнна кватира, описуючи суботнішні події, доносить, що польські головні війска бачили Київ з віддалі ще тогосамого дня пополудни і що вони посувалися заєдно вперед. Дванайцятий день наступу через Україну — говориться у звіті — досягав своєї найвисшої точки, з ожиданнем, що польська й українська піхота займе Київ в суботу в ночи або в неділю рано.

Тимчасом Поляки розпочали в суботу офензиву на північ на Полісю, як се доносить найновійший рапорт, який повідомляє, що військові команданти прийшли до заключення, що сей атак був конечний, аби перешкодити большевицькій концентрації в околици понизше міста Мозира, яке лежить над Припетю, 125 миль на північний захід від Киева. Битва першого дня скінчилася здобуттєм міста Хойники, на схід від Мозира, і міста Василевичі, на полуднєвий схід від Мозира. У звіті говориться, що підчас сього наступу Поляки захопили богато ріжних матеріялів. (Сю операцію підпринято очевидно на те, щоби боронити Київ перед бічним протинаступом з півночи).

ВІСТИ З ГАЛИЦЬКОЇ УКРАЇНИ.

(На підставі старокраєвих часописий).

КАЛУЩИНА.

Наші „опікуни".

Чимраз гірше живеться нам в Калущині. Гуляють „Опекунча рада повітова", „Комітет оброни народовеї" і M. S. O. Всіх конфінують, а коли хто з них появиться на вулиці, комітети кричуть попід небеса, що, мовляв, аґітаторам не місце на вулиці.

Польські патріоти, як радник суду Зяркевіч, ренеґат кс. Кручкевич (син українського селянина з пов. Камінка струмилова). кс. Журек і ин. — сотки наших людий вислали на Домбє. Тепер вони все хочуть викрити якісь „бунти", „заговори".

А люде терплять і чекають змилування.

Кс. Шеліґевича, що вставився за невинними людьми, вшехпольська кліка прозвала украінофілом. І кс. Шеліґевича мафія казала арештувати і перевести до Львова до арешту.

Один з польських кресових подвижників, аптикар Шустов. помер на пятнистий тиф.

СИНЕВІДСЬКО.

Нездарність чи неохота?

Пишуть із Синевідська: Перед десяти роками померла в Синевідську вижнім гром. Ілюкова і в завіщанню лишила ґрунт та дещо гроша на построєння захоронки. Збирано на ту ціль і жертви, так, що сьогодня сума виносить яких 2000 корон а може й більше. Так хоч десять літ минуло, ніхто поважно сею справою не занимався і не думає занятися. До чогож врешті комітет? Справа захоронки дуже важна і тому крайна пора, щоби люде, яким переведення в життя завіщання віддано, подумали над тим.

З БОЛЕХОВА.

До склепу „Надії" не вільно ходити. — Печатки в роботі. — Підписи дітий.

Яке невиносиме є життя українського населення на провінції, по східно галицьких містах, та як поводяться всякі власти, видно найкраще з отсеї „Уваґи", яку для вічної памятки тут наводимо:

„Увага. Особом подержаним заказує сєвн пжесядиванє в склєпє („Надія"). Болехув, 26. лістопада 1919".

Печатка: Коменда польской зандармерії в Болехове.

Заказ гідний царської охрани а не демократичних, републиканських властий.

З громадськими печатками є у нас така сама історія, як в инших повітах. Дня 22. марта с. р. всі начальники громад судового округ Болехів на приказ повітового комісаря з Долини мусіли принести печатки своїх громад. Коли трох війтів зявилося без печаток, комісар заявив їм, що пішле жандарма і разом з ним будуть мусіли принести печатки.

Тутешний директор народньої школи позбирав підписи всеї шкільної дітвори — правдоподібно до меморіялу в справі приналежности Галичини до Польщі...

КАЛУШ.

Замкнене народніх шкіл.

Замкнення народніх шкіл в Калуші ще в листопаді м. р. дається дуже в знаки тамошньому населенню, яке не в силі платити по 50 кор. місячно за приватні лекції від одної дитини. Рада шкільна повинна сею справою занятися.

З БУКОВИНИ.

Румунія зносить автономію в окупованих краях.

„Індертареа" доносить, що кретрумунський король підписав декрет, яким розвязано „Консіліюл дірігент", в Семигороді. Як знову подає черновецький „Вор вартс", Буковину замінено в департамент та віддано всі аґенди центральним урядам в Букарешті. Міністер для Буковини буде тільки інформативним органом, подібно як се було з міністрами для Галичини в давній Австрії. Одночасно знесено державні секретаріяти на Буковині і директорiят в Семигороді. Се означає — як згідно зазначуються всі румунські ґазети — початок знесення автономії в новоприлучених окупованих краях.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

З ВОЛИНІ.

Комуністичні орґанізації на Волині.

Варшавська польська ґазета „Наруд" подає: На днях польські власти викрили на Волині тайну орґанізацію комуністичну, яку основував центральний комітет комуністів України. Орґанізація мала на меті ширенне большевицької агітації в польській армії і змагала до викликання повстань на задах армії. Дотеперішне слідство виказало, що орґанізація була оповита великою тайною і конспірацією, що поодинокі члени її знали себе тільки під партійними псевдонімами, що пр. дістатись до салі на зібрання можна було тільки знаючи скомпліковане гасло, яке що кілька днів змінювано. Діяльність орґанізації з огляду на пляновану офензиву большевиків була дуже інтензивна. Арештовання переведено в Шепетівці, Заславі, Славуті і Рівнім. Арештованих віддано під полевий суд. 9-тьох з них засуджено на смерть, двох увільнено, а 5 засуджено на тяжкі роботи від 10 до 15 літ.

Реквізації на Волині.

„Наруд" з 8. с. м. доносить: Цивільний польський заряд Волині і Поділля розпочав енерґічну акцію в ціли стягнення збіжа від селян. Ціни за достарчене збіже установлено таки: жито — 48 марок за пуд, пшениця 60 марок, овес — 36 марок, инші роди збіжа 45 марок.

Наглі суди на Волині.

27. марта завели польські власти на Волині наглі суди. Обсяг їх діяльности меньший, як пише „Наруд", ніж в Польщі, бо наглим судам підлягають тільки проступки, що носять масовий характер.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Президент Вілсон за мировим договором і Лігою Народів.

ВАШИНҐТОН, Д. К., 9. мая. — Президент Вілсон оголосив сьогодня вечером телеґраму, в якій він домагався, щоби демократична партія стояла рішучо при версальському мировому договорі, та щоби осудила застереження сенатора Ладжа.

Сю телеграму він вислав у відповідь на депешу Г. Е. Гемейкера, із Портлед, Ореґон, голови Демократичного Комітету повіту Молтонома, в котрому сей переслав такий запит: „Зателеґрафуйте, чи ви вважаете за важне, аби назначувати кандидатами на президента таких, що приречуть, що потвердять версальський мир без застерог Ладжа".

Президент Вілсон на сей запит відповів у депеші такими словами:

Я вважаю за конечно, щоби партія (демократична) сейчас проголосила, що вона є неуступчивим борцем за честь нації, та оборонцем усього, що Злучені Держави можуть зробити в службі для людства; що длятого вона повинна заявитися за версальським договором і підперти його, та осудити застороги Ладжа, яко противні чести нації і шкідні для світового проводу, нею здобутого, а який вільні народи світа, разом з великими державами, радо витали.

Тепер пора, щоби партія заявила, що вона не звернеться від шляху розуму і приложить мораль християнських засад до світових питань.

Покажімо нашим союзникам, що партія більшости нації, партія, котра є висловом правдивих надій і змагань народу, хоче додержати слова в часі мира як у часі війни.

Ліґа Народів є надією світа. Великі народи в часі війни уповажнили мене сказати ворогови, що нашою метою для осягнення мира є створенне стоваришення народів на основі особливих умов, для взаїмної запоруки політичної независимости і територіяльної цілости, однаково державам великим і малим. А умова про Ліґу Народів є власне втіленнєм сеї цілі в мировому договорі.

Демократична партія має тепер велику нагоду. Честь нації в її руках.

Соціялісти заповідають ґенеральний страйк.

НЮ ЙОРК, 9. мая. — При отворенню Краєвої Соціялістичної Конвенції, яка розпочалася вчера в головній кватирі фінських соціялістів, при Пятій евені і 127-мій улици, зложено заяву, що робітники американських сталівень, котрих поконано у страйку минулого літа, приготовляються тепер до нового страйку, в якім возьмуть участь не тільки сталеві робітники, але також зелізничники, майнери і „всі инші". Сю заяву виголошено перед портретом Евгена В. Дебса, який саме тоді відкрито на ясніючім червонім тлі. Головним бесідником був Моріс Гілквіт, котрий скритикував краєву адміністрацію і заповів, що при надходячій виборчій кампанії соціялісти здобудуть 2,000.000 голосів. Присутні 150 делеґатів і 500 людий на ґалерії повитали сю промову гучними оплесками. Хтось крикнув: „Ґенеральний страйк!" — і оплески залунали наново.

Всі стейти окрім пятнайцяти — 6 на Полудни, 7 на Заході і Мейн та Вермонт — прислали на сю соціялістичну конвенцію своїх делеґатів. Між ними були три з пятьох соціялістів, виключених з нюйорського сойму. Кілька женщин, кілька старших мущин і значне число молодих мущин, котрих серіозні облича свідчили про значінне, яке вони привязують до обговорюваних справ, творили тіло делеґатів. Мабуть половина з них говорила з акцентом, який зраджував чужинецьке походженне.

Др. Еліот критикує систему військового виховання в Америці.

БОСТОН, 8. мая. — Др. Чарлс В. Еліот, емеритований президент Гарвардського університету, вислав нині, до ґенерала бриґадієра Джана В. Рукмана, команданта дистрикту Артилерії Північного Атлянтійського Побережа, лист, у якім скритикував систему виховання в Мілітарній Академії Злучених Держав у Вест Пойнт. Ґенерал Рукман питався д-ра Еліота, чи се правда, що він у своїй промові до членів Гарвардського Учительського Союза сказав отсі слова, які були опісля опубліковані в звіті: „Я надіюся, що ми до адміністровання публичних шкіл не будемо ніколи брати прикладу з Вест Пойнт. Сей приклад є якраз добрий на те, щоби доказати, якою виховуюча інституція не повинна бути. Се показалося браком видатности й успіху в укінчених студентів сеї інституції підчас війни".

У відповідь на сей запит др. Еліот потвердив повисці слова, а крім сього додав між иншим отсе: „Після моєї гадки ніяка американська школа або колеґія, призначена для молодців між 18-тим і 22-гим роком життя, не повинна принимати такого лихо приладженого матеріялу, як принимає Вест Пойнт. Вихованки сеї військової школи уважаються за панів і занимаються непотрібною політикою, а се відбилося некорисно у чиннім бою та принесло чимало клопотів Воєнному Департаментови".

ЗАГАЛЬНІ ВІСТИ.

Робітнича ситуація у Франції.

ПАРИЖ, 8. мая. — Робітнича ситуація у Франції, а особливо в Парижи, зближається швидко до кризи. До такого заключення прийшли Парижани після того, як Ґенеральна Федерація Праці оголосила, що вона зажадала від усіх париських робітників на підземних зелізницях і трамваях, аби вони прилучилися до страйку, який зачинається в понеділок рано.

Пізним вечером сьогодня федерація видала инший поклик до робітників, працюючих у металевих заводах, у будівельних підприємствах і при транспорті купецького краму, щоби вони також вийшли на страйк в понеділок. Але федерація обіцяє достарчити достаточне число осіб до праці при живленню Парижа.

Страйковий зазив говорить, що сей страйк має на ціли удержавленнє комунікаційних середників у Парижи. Урядові круги висловлюють опінію, що сі заклики „є вже останним обманом федерації, яка починає розуміти, що сей рух є безповоротно страчений". Зате оповіщені федерацією рапорти висказують віру в остаточний успіх сього руху.

Правительство спричинило нині арештованнє дальших пятьох крайних провідників, закидаючи їм підбурюваннє мілітаристів до непослуху. В друкарні соціяліста Себастіяна Фора зроблено трус і сконфісковано кілька документів, між якими була брошурка, заохочуюча до революції. Чотирох мущин, котрі розкидали сі брошурки, арештовано. Перешукано також мешкання кількох мнимих революціонерів.

Ситуація з приводу сих подій є доволі напружена, а люди висловлюють побоюваннє, що коли в понеділок устануть комунікаційні середники в Парижи, то з того повстануть колотнечі і розрухи. Власти видали вже відповідні розпорядки в ціли удержання ладу і спокою.

Насильства французьких чорних війск в Німеччині.

БЕРЛІН, 8. мая. — Чи Німці вишлють своїх делеґатів на конференцію в Спа, скликану антантськими премієрами на день 25. мая, се залежить головно від того, чи Французи відкличуть до того часу свої війска з гесійських міст. Французькі війска на занятій німецькій території складаються по більшій части з наємних африканських ніґрів, які допускаються там страшних насильств. Німецьке правительство і канцелярії всіх політичних партій в Німеччині дістали із занятих Францією земель множество листів, у яких інтересоване населеннє благає їх о визволенне за всяку ціну з рук африканських дикунів. Провірені урядово вісти доказують, що з причини дикарських насильств згинуло дуже богато німецьких молодих робітниць. Многі дівчата десь таємно попропадали, а многі поповнили самовбийство, щоб уникнути знеславлення. Німецькі часописи заповідають, що цивілізований світ піднесе страшну бурю протесту, коли довідається про злочини французьких чорних війск. Сама Німеччина не годна дати собі ради з тою справою, тож мусить глядати помочи в инших білих народів світа.

Соціялістична ґазета „Форвертс" висловлює подяку американським властям, котрі відносяться симпатично до німецьких місцевих тіл і помагають їм ухилити страшний стан неморальности.

Грузія піддалася совітській Росії.

ЛОНДОН, 9. мая. — Бездротна телеґрама з Москви доносить, що між совітською Росією і републикою Грузії (Ґеорґії) заключено мировий договір. В умові є застереженне, що Росія признасть независимість Грузії і не буде мішатись у внутрішні справи сеї країни.

Ся република буде складатися з отсих територій: правительства Тифлісу, Кутаісу і Батуму, дистрикти Захаталя і Сухуму та частина Чорноморських правительств.

Грузія має розоружити всі свої війска, групи й особи ворожі совітському правительству та інтернувати їх у концентраційних таборах, які передасться опісля совітській Росії, котрої правительство буде старатись о охорону їх життя. Всі однак військові засоби, дорогоцінности і фонди сих осіб будуть сконфісковані без ніякої винагороди.

Грузія годиться увільнити від кари і дальшого переслідування усіх тих, котрі під пору находяться в стані обжалования за вчинки в користь совітської Росії.

Наслідки большевицьких обітниць.

ПАРИЖ, 30. березня (У. П. Б.) — Большевики проповідували мир, а тепер воюють на всіх фронтах. Большевики проповідували економічний добробут, а в Петрограді на базарах продають по 100 карбованців фунт людського мяса (факт стверджений лікарськими поваґами). Большевики проповідували 8-годинний день праці, а тепер завели 12-годинний на протязі 6 днів в тижни. Большевики проповідували свободу націй аж до відірвання, а тепер ідуть на Україну, Естонію, Латвію, і т. д. Большевики кричали: „Долой смертну казнь", а за кілька місяців розстріляли і замучили в Киеві 30.000 робітників та інтеліґентів без суду і слідства. Большевики хотіли знищити капіталістів, а утворили цілу клясу мільонерів-визискувачів. Большевики удержавнювали банки і тим руйнували народний добробут. Большевики нищили приватну власність на землю, а утворили цілу клясу дрібних земельних власників у Великоросії так скоро, як про те не мріяв навіть Столипін.

"SVOBODA" (LIBERTY)
The Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday, and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ESTABLISHED 1893.

VLADIMIR B. LOTOTSKY, Editor-in-Chief.
ANDREW SAWKA, Business manager.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION:		ПЕРЕДПЛАТА:	
United States:		в Злучених Державах:	
1 year	$3.75	на рік	$3.75
6 months	$2.00	на пів року	$2.00
3 months	$1.25	на 3 місяці	$1.25
to Jersey City and to foreign countries:		В місті Jersey City і за границю:	
1 year	$5.00	на рік	$5.00
6 months	$2.50	на пів року	$2.50
3 months	$1.50	на 3 місяці	$1.50
Single copy 4 cents.		Поодиноке число 4 центи.	

З Канади належить висилати гроші лише моні-ордером, а не паперовими грішми, бо сі стоять в Злучених Державах нисше ціни. При виміні числять 15 центів від кождого канадійського паперового доляра.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Телефон Адміністрації і Редакції — 498 Montgomery.

Телефон Гол. канцелярії Укр. Народного Союза — 1838 Montgomery.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda".
При висиланню замовлення належить долучити моні-ордер або чек.

За всі оголошення поміщуванні в „Свободі" редакція не відповідає.

НОВА ЕКЗЕКУТИВА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНЬОГО КОМІТЕТУ.

До українського загалу в Злучених Державах.

Земляки:—

В тяжких часах вибрали нас народні представники до проводу в народній роботі. Стара наша Вітчина, яка була все жерелом одушевлення для народніх робітників на іміґрації, потонула тепер в морю крови і внутрішних тяжких незгодин. Українська іміґрація в Америці немов стратила віру в побіду слушної справи і замісць плянової праці для визволення України з ляцьких і московських пут, замоталася в сіти сплетень, пристрасних підюджувань брата на брата, інтриґ, сварні та взаїмних обжалувань о зраду.

Серед того затратилась ясна думка змагань українського громадянства в Америці, а наслідком сього прийшла неохота до творчої праці.

Сей стан триває ще й тепер до певної міри. Се одначе не може тривати в безконечність і спинювати роботи загалу, конечної у хвилях найтяжших проб нашої нації в Европі. Нова Екзекутива Українського Народнього Комітету, вибрана Надзвичайним Зїздом дня 29. квітня с. р., розуміє вповні наложений на неї обовязок праці. Перебираючи широко закроєну діяльність по своїх попередниках, Екзекутива задумує провадити її з усіх сил і робити все, що серед даних відносин буде можливе зробити.

В першій мірі мусить вона дбати про оборону української справи та заступати її перед урядом Злучених Держав. В тій цїли Екзекутива мусить дбати про дальше удержанне Пресового Бюра Українського Народнього Комітету та висилати депутації до уряду Злучених Держав і до инших чинників для інформовання про хід подій на Україні та про волю українського народу.

Рівночасно мусить подбати Екзекутива про скріпленне самої орґанізації У. Н. Комітету, щоб тим успішнійша була її праця для оборони і заступництва української справи.

В тій цїли реорґанізує Екзекутива свою канцелярію, на чолі якої станув др. Семен Демидчук.

З тою метою відноситься Екзекутива до своїх відділів, місцевих Українських Народніх Комітетів, з просьбою о тісне порозуміннє і підпертє в народній роботі.

Задля сього звертається Екзекутива до усього українського громадянства в Америці з прошеннєм о моральну, а не меньш і о матеріяльну поміч через громадне вписуваннє в члени, виплачуваннє членських вкладок, і збираннє жертв на цїли Українського Народнього Комітету.

Екзекутива вповні свідома своїх обовязків і зобовязань. Вона розуміє, що їй у спадщині лишилося сплатити довг, затягнений з фонду Українського Дня, щоби в той спосіб прийти в поміч наших голодним та вмираючим браттям і сестрам в рідному краю.

Але Екзекутива свідома і сього, що сама вона не зможе зробити нічого, коли за нею не стане весь український нарід, зорґанізований в Українському Народньому Комітеті.

Не сплатить Екзекутива довгу; не оборонить української справи; не переведе ніяких плянів в життє, коли загал українського народу буде байдужий.

Бо лише слугою і виконавцем волі свого народу є Екзекутива Українського Народнього Комітету. І тому вказівок, захоти, допомоги, помочі і підпертя у свого народу потребують його вибранці.

На такій всенародній солідарности опре свою діяльність Екзекутива.

Земляки:—

До помочі і співробітництва в народньому ділі закликаємо Вас усіх.

Наша справа не пропаща. Навпаки, вона знова виринула з великою силою в міжнародній політиці.

Ратуймо її, бо великий час.

Ню Йорк, дня 10. мая, 1920.

ЕКЗЕКУТИВА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНЬОГО КОМІТЕТУ:

Володимир Б. Лотоцький, голова; **о. Володимир Лотович**, заст. голови; **Іван Добрянський**, писар; **Василь Левчик**, скарбник; **Евген Якубович**, член Екзекутиви.

P. S. Членські вкладки, жертви на політичну акцію і т. д., просимо пересилати чеками і моні-ордерами, виписуючи їх на імя Українського Народнього Комітету, Ukrainian National Committee of U. S., і висилати на адресу касієра Mr. Basil Lewczyk, 48 Washington Ave., Elizabeth, N. J. Викази жертв висилати на адресу канцелярії: Ukrainian National Committee of U. S., 30 East Seventh Street, New York, N. Y.

РОЗМОВА З Д-РОМ Л. ЦЕГЕЛЬСЬКИМ.

Недавно нюйорський дневник „Таймс" помістив вступну статтю, в якій було сказано, що „успіх польської угоди з Петлюрою залежить головно від того, чи галицькі Українці згодяться на польське панованнє, а неменьше також від такту і мудрости польської адміністрації в сьому краю".

Щоби дати відповідь на сей погляд поважного американського дневника і вияснити становище галицьких Українців у сій справі, **д. Милтон Райт**, директор Інформаційного Бюра У. Н. Комітету, звернувся до д-ра Льонгина Цегельського, бувшого міністра внутрішніх справ Галицької України, котра тепер находиться під польським наїздом, щоби сказав свій погляд про становище українського народу Галичини у сій справі.

Др. Цегельський відповів, що він вправді приїхав задля акції запомогової і до політики не гадає мішатись, але коли звернено до нього питаннє, то він може сказати свій погляд.

Він дав д. Райтови свою відповідь, котру д. Райт післав до часописі „Таймс", яка її помістила в числі з минулої неділі в статі п. з. **„Українці ворожо ставляться до Поляків"**.

Та відповідь д-ра Цегельського в українському перекладі звучить:

Галицька Україна досі посідає той правно-державний стан, який вона приняла по розпаді австрійської держави і по освободженню українського народу з австрійсько-польської неволі, а саме стан суверенної української держави. Добре звісно, що Східна Галичина створила независиму державу в падолисті, 1918, під назвою Західної Української Республіки, та що істнувала самостійно до червня, 1919, зі своїм власним правительством, своїм власним Національним Конґресом (Радою), і своєю власною армією. Її військова сила була змушена покинути Східну Галичину, коли Поляки заняли територію. Одначе правительство і Національна Рада ще істнують, хотяй є на вигнанню, а ціле населеннє Галицької України і досі вважає їх своїми одинокими законними представництвами.

Українці ніколи не можуть згодитись на заняттє Східної Галичини Поляками. Міжнароднє признаннє польського забору створило-б нову Вірменію, яка була би жерелом безконечних клопотів для імперіялістичної (заборчої) Польщі. Чотири і пів міліона Українців в Східній Галичині, свідомі своєї національности, вспіли розвинути свою культуру серед найтяжших умовин під австрійсько-польським правліннєм. Опісля вони створили своє правліннє і боронили свій край мало не рік перед сильними ворогами. Вони ніколи не піддадуться польському правлінню, але завсїди стреміти-муть до злуки з більшою частию України.

Питаєтесь мене також, що я думаю про теперішню польську виправу на Київ та про заяву Пілсудського, що Польща забереться з України, як тільки сей край буде освободжений від большевиків. Моя відповідь на се, що признаннє України Польщею на ділі не має ніякого значіння. Імперіялістична, проти-демократична політика теперішнього польського правительства є противна засадам демократизму і самоозначення, які проголосила Америка і держави антанти (аліянтські). До того, теперішня Польща має більше не-Поляків ніж Поляків. Се є тесаме, чим були давні імперії турецька, австрійська або російська. Польща представляє засади аристократизму, імперіялізму і мілітаризму. Се викликає національну, расову і релігійну боротьбу.

Наступ Поляків на Україні скінчиться невдачею, таксамо як скінчився наступ ґенерала Денікіна. Ґенералови Денікінови не вдалося тому, що він був реакціонером, а Поляки є ще більшими реакціонерами від нього. Польщі ніколи не вдасться розвязати питання про приверненнє мира і порядку на Україні. Одиноким способом для осягнення сеї цїли є, коли українське правліннє буде признане яко одинока власть на етноґрафічній українській території від ріки Сяну по ріку Дон. Право свободи і самоозначення признано Литовцям, Латишам, Фінляндцям, Полякам, Чехословакам і Вірменам. Лише сорок міліонам Українців відмовляється права правити самим собою. Така відмова, на мою думку, загрожує світовому мирови.

ЧИ ЗБУДУЄ СОБІ УКРАЇНСЬКЕ СЕЛЯНСТВО ДЕРЖАВУ?

(Із зальцведської української газети „Шлях").

Останні два роки життя на Україні виказали, що завести там порядок без участи селянство неможливо. Проти волі селянства і без його діяльної піддержки не вдержиться там ніяка державна влада. Се показала й історія гетьмана Скоропадського, що думав правити Україною при помочі чужоземної сили, і наїзд большевиків з минулого року, що бачили на Україні не людий, тільки пшеницю і цукор, і коротке панованнє Денікіна з його старими царськими способами. Всі вони продержалися на українській землі лише так довго, поки не повстало село. Всіх їх змела з лиця нашої землі [illegible] селянські повстання.

Ся наука не йде в ліс. Большевики, навчені досвідом, сим разом на Україні не заглядають майже на села. Вони держаться по містах і здовж залізничих ліній, а своїм військам і комісарям суворо наказують звертати пильно увагу на „настрій" українських селян. Чи такий стан довго потриває, годі сказати. Коли на переднівку голод припре большевиків і вони пригадають собі повні комори по українських селах та пічнуть нові реквізиції харчів, їхні дні на Україні будуть знов почислені. Український селянин зі зброєю в руках скаже знов своє важке слово.

Українське селянство показалося отже дотепер силою, яка зуміє в своїй хаті — на Україні — зруйнувати кожду небажану владу. Так, зруйнувати!... Але чи покажеться воно теж силою, яка зуміє збудувати собі власну державу? Се питаннє дотепер ще відкрите і на нього прийдеться ще дати в найблизшім часі відповідь українському селови. Бо руйнувати і будувати не все одно. Прогнати напасника з власної хати, а завести в ній гарні порядки — се не те саме.

Ясна справа, що селянські повстання на Україні се в першій мірі протест (спротив) проти всякої чужої влади. За останні два роки українське село дійшло до зрозуміння того, що всі чужинці, які приходять до нього, все одно, чи будуть вони приходити з гаслом „волі і братерства" на устах, чи зі старою піснею про „віру й отечество" — всі вони хочуть від нього одно: богацтва його землі. Щоби їх прогнати, український селянин вже тричі кидав плуг і косу і брав за рушницю. Але коли напасник забрався, наші повстанці вертали до дому, кидали знов рушниці між старе зелізо і розходилися, кождий за своїм особистим буденним ділом. На прогнанню ворога уривалася до тепер та спільна думка, спільна ідея, що обєднувала народні повстанчі війска та вела їх до бою. З початком грудня 1918 р. проти гетьмана Скоропадського і його помічників стало кількасот тисяч повстанців. Кілька тижнів пізнійше, як ворог розбігся і українська земля стала знов вільна, з тої могучої армії не лишилося майже нічого. Український повстанець, що ще перед хвилею наставляв свої груди проти ворога, зникав, бо вважав своє завданнє скінченим. Те саме повторялося по кождім селянськім повстанню в минулому році.

Українське селянство у своїй масі не було ще свідоме того, що очищеннєм рідної землі від ворога не кінчається, а начинається власне найтяжша народня праця. Прогнати ворога не значить ще забезпечення собі спокійне життє. Він верне знову при першій нагоді, як мине небезпека, а як не він сам, то другий. Так було й на Україні. Один наїзник втікав, а приходив другий. Пожар гасився на однім місці, а вибухав на иншім. По Скоропадськім прийшли большевики, по большевиках Денікин, по Денікинові знов большевики. Ми бачили ряд геройських зусиль нашого селянства, ряд його блискучих перемог, а проте наша країна ще й сьогодня занята ворогом і ще сьогодня нема в ній бажаного спокою.

Страшна помилка мусить бути направлена. Думка про нетерпимість чужинецької влади на Україні увійшла вже в народню масу, але з нею мусить злучитися ще друга думка: забезпечити звільнену землю від будучих нападів та завести в ній лад і порядок. Дужі і сміливі руки, що вміли звільнити рідний край від розбишацького нападу, мусять послужити спільній справі далі. Провідники не сміють покидати своїх місць, коли ворог щез на хвилю з очий. Народня армія не сміє кидати зброї з рук, доки є ще можливість повороту ворога. Всі народні сили мусять зєднатися до того, щоб на місци зруйнованого давного збудувати ту нову будову, яка одиноко може дати найкрасший захист вільному народови: його власну **вільну і незалежну державу.**

Недавні вісти з України принесли були відрадні новости. Село не спить, воно починає орґанізуватися. Виборні комітети порядкують громадськими справами, села лучаться зі собою для спільної оборони і взаїмної допомоги. На спільних сходинах видаються розпорядки, які є законами для громади.

Сі почини самочинної орґанізаційної праці нашого села становлять найбільш додатну прояву в найновійшім розвитку життя на Україні. Селянство не змучилося отже дворічним безладдєм. Противно, воно поступило наперед, навчилося богато і починає — будувати. Сі його зусилля треба піддержати всіми засобами. Почуттє обовязку супроти власної громади чи округу мусить розширитися в почуттє обовязків супроти цілого народу, мусить в недалекій будуччині зєднати всі народні сили не тільки для хвилевої оборони проти напасника, а й для свідомого і плянового творення власного життя.

Тоді і відповідь на поставлене в горі життєве питанне українського народу буде ясна: Українське селянство сповнить свою історичну ролю і всупереч всім своїм ворогам збудує власну державу.

Г. М.

ВЕСНА ЙДЕ!

Гей, весна вже йде, весна!
Сонце з неба теплом шлеться,
Ясним сяєвом сміється,
Зве всю землю до життя.

Будить скрізь зелень зі сну
И пишні, ріжнобарвні цвіти,
Кличе цвисти їх, бреніти,
Замаїти землю всю.

Кличе птичок-співаків:
„Повертайте із віраю,
По гаях у Ріднім Краю
Хай летить, лунає спів!"

Зазирає й до хаток
Сонце радісне: „Гей, діти,
Годі в хаті вже сидіти,
Нумо, в поле, в ліс, в гайок!"

І слухняно все як стій
Сон важкий з очий зганяє —
Зелень землю зодягає,
Цвіт маїть, красить її.

І рій птичок прилетів
Із далекого віраю,
І лунає в полі, в гаю
Чарівний, весняний спів.

Чиж у хаті, взаперті
Ще усидиться дітвора,
Хоч матуся і говорить,
Що ще холод на дворі?

Що то холод, що значить,
Проти сонячка принади,
Що в гаї, що на левади,
На нове життє манить.

Зве всю землю до життя,
Сонце з неба теплом шлеться,
Ясним сяєвом сміється —
Гей весна — вже йде, весна!

Я. Вільшенко.

ВАЖКЕ СЛОВО.

„Ми не хочемо російської культури. Се хоробклива культура — культура душевного розкладу. Ми хочемо цілковитої незалежности від Росії".

(З розмови С. Петлюри з американським кореспондентом.

Сі слова, як меч розрубають замотаний Гордіїв ґудз українсько-російського питання.

„Не хочемо російської культури, бо вона хороблива, бо се культура душевного розкладу".

Не вже-ж так воно є? А може се вислів, подиктований почуттєм тоз великої кривди, якої за одно дізнавав український народ від свого північного брата?

Подумаймо.

Та перше поставимо собі питаннє, що таке культура?

Культура, слово чуже, від латинського cultus, віра. Отже релігія і все, що з нею звязане, той будинок, де сходяться люди на богослуження, і спів, яким славлять бога, і книги, з яких читають, і світло, і кадило, і пишнє убраннє, усе чим чоловік може повеличатися перед своїм богом. Згодом під культурою розуміли люди всі сі здобутки, які вони придбали в боротьбі з природою, вириваючи від неї загадки усяких явищ, відкриваючи усякі її тайни, озброюючись зброєю знання і поступу, щоб не піддаватися з фаталістичною байдужністю її непереможній силі. Астрономія, географія, медицина, хімія, фізика, математика — все се культура. Натомісць під словом цивілізація (від civis — горожанин) розуміємо здобутки й надбання, до яких дійшли люди живучи разом у родинах, громадах і державах. Судівництво, поліція, військо, торговля, промисл, соціяльні науки — се цивілізація. Нині обидва поняття так сплелись з собою, що нема потреби їх ділити, одно без другого не може обійтися, нема культури без цивілізації і цивілізації без культури. Зле, коли розвинеться культура, а занедбають цивілізацію і не добре, коли серед цивілізаційних змагань забудуть про культуру; найкрасше як ті посестри подадуть собі руку — тоді й життє укладається гармонійно.

А тепер приложім сі слова до Росії і спитаймося, чи мала вона культуру й цивілізацію?

А вже-ж, що мала. Релігія, література, мистецтво, всілякі науки — все воно було в російській державі, але, за виїмком літератури, не відповідно ані етноґрафічній величині російського народу, ані політичному значінню царської імперії.

Учених, котрі світови сказали-б нове велике слово, як Копернік, Ґалілей, Нютон, Кант, Ляпляс, Гершель, — Росія не дала. Їх виховали народи, що свою культуру збудували на основах ренесансу. Росія дала деяких дослідників, спеціялістів; великого універсаліста, котрий своїм умом обхопив би цілу вселенну, ціле людство, всю його історію не дав. І сі учені-дослідники, як Мєчніков, або Остроградський, се здебільшого були не Москалі, а інородці.

Перейдім до мистецтва. Про російську архітектуру і бесіди нема. Російські собори, се конґльомерат візантийщини, романщини, китаїзму, асирійщини, Бог вість чого; се є щось таке органічно суцільне й ідейно оригінальне, як базиліка, або готицький тум.

В російській музиці теж дарма шукати таких ґеніїв як Баг, Бетовен, Лішт, Шопен, або Ваґнер, а ті небуденної міри російські композитори, як Ґлінка, Рубінштайн, Бортнянський і Чайковський, се здебільшого теж не Москалі. (Ґлінка Чех, чи Поляк, Рубінштайн — Жид, Бортнянський і Чайковський — Українці).

Російське малярство ще у пелюшках — а найбільші його творці: Брюлов, Орловський, Ґе, Маковський і Рїпин — те не москалі, се переважно Українці, навіть Ґе, котрий по дідови був Француз, а по бабці Українець і на Україні жив та українськими очима глядів на світ.

Про різьбу в Росії, поки що, нема що й говорити, вона у світовім різьбарстві никне, як капля в морі.

Остається література, сей найбільше сінтетичний вислів культури. Російська література безперечно богата та навіть дуже богата, особливо роман. Повісти Гоголя, Турґенєва, Гончарова, Достоєвського, Толстого й Короленка, се шедеври не тільки російської, але й світової літератури. Ал-ж і тут переважають чужинці. Гоголь і Короленко — Українці, Турґенєв татарського, а Толстой німецького походження (Толсті колись звалися: „Dik" товстий). Нове слово у повісти сказав Гоголь — великий реаліст, котрий на світ дивився з дивною, чисто українською усмішкою, напів саркастичною, а напів тужливо-розмріяною. Він і російській літературній мові давав сей теплий кольорит півдня, якого їй бракувало, тую легкість і ґраціозність середземноморського ґенія.

Пушкін і Лермонтов, найбільші російські поети, обидва не Москалі, обидва носили в собі траґедію пальми, посадженої під північним небом. Жаден з них не може рівнятися з Дантом, Шекспіром, Байроном, Шелім, Шілєром і Ґетем, котрі на цілому людстві витиснули своє нестерте клеймо. Російських поетів широкий світ майже не знає.

Як бачимо, культура російського народу — се здебільшого продукт „для домашнього обходу" і то неоригінальний, а зготовлений при безнастанній допомозі тихсамих інородців, на яких російські патріоти так щедро кидали у кидають камінєм. Се культура нанесена, штучно вигодована, у якій народ, в широкому значінню сього слова, брав тільки дуже малу участь. Університетів в Росії було дуже мало і доступ до них був обмежений, музеїв і ґалерій образів теж було не богато, таксамо опер, а ті що були, стояли отвором тільки перед російською плютократією, інтеліґенцією та купецтвом. Побачити російських селян в Ермітажі, або в Царській опері, або в Художественнім театрі було таки доволі важко.

І вже в тім була причина хоробливости російської культури. Її творили люди, що носили в душі другу батьківщину, друге небо, мали иншу психіку, инший вроджений світогляд і творили без сього кастальського жерела творчого, яким безперечно є широкий, робочий народ.

Данте, Шіллер, Ґете, — всі ті „великі" вийшли з широких мас народу, з селянства, лицарства, або міщанства, а все-ж таки з якогось океану, котрий шумів, гудів, клекотів розбурханим життєм. Російський письменник, позбавлений спромоги брати участь в широкому народньому життю, був подібний до ростини в теплиці, або до квітки в темниці. Йому не вільно було говорити щиро й від душі перед широкою авдиторією, він, коли не став блюдолизом, то крився в довірений кружок якогось сальону, або ліз в підземну Росію. Деякі їхали за границю, там і вмирали. Звідси в російській літературі так богато жалю, жовчі, злоби і злости і то не так до тих, що завинили в поганому устрою Росії, (бо сього не вільно було показувати по собі), як загалом до світа, до життя й до чоловіка.

Иншими словами російська цивілізація кидала камінє на шлях, яким йшла її посестра культура, а тая відплачувала їй скреготом зубів, піною на устах і жовчею в душі. Злість, злоба, сарказм се не творчі сили; творить любов, захопленнє життєм, ентузіязм, — і тому література російська і загалом російська культура, мимо безперечно великих, часом навіть дуже великих мистців, не є творча, а хробачлива у собі, як румяне на зверх яблоко, в якого нутрі криється хробак. „Скучно, Сашенька, скучно" — каже Александер І. до своєї жінки в драмі Мережковського, Павло І, і сей вислів, як не можна красше характеризує російську культуру; не туга за ідеалом, а якась нудьга позіхає у ній і від сього позіхання вам світ цілий стає осоружним. „Наплевать!" — тай годі.

Література російська се література патольоґічних обєктів, література злочинців, умово хорих людий, одиниць звихнених життєм, божевільних і самовбійників.

Позитивних типів, людий здорових, душ тихих, чистих і ясних, вдач творчих, героїв, що будують, а не руйнують, що промощують нові шляхи, відчиняють нові горизонти, вона майже не дає. Гоголь, в І. томі своїх безсмертних „Мертвих душ" дав цілу ґалєрію знаменитих неґативів і здивував ними світ, а коли в ІІ. томі хотів протиставити їм таку-ж ґалєрію позитивів, сталося те, що мусіло статися — зломилося його золоте перо, бо замір був понад сили навіть сього виїмкового велитня. Хорі душі, гнилі душі, брудні душі — от що змальоване ґеніяльно в російській літературі. На сьому болоті, як водні лелії, цвитут зацвитають иноді безталанні, безкровні жінки та дівчата і Астров, дивлячись на них кричить: „Ні, ні, в Росії чесний чоловік мусить пити!" Такого виклику ви не знайдете в цілій літературі світа. Се така траґедія, якої не переживали ані німецькі, ані французські, ні анґлійські автори.

Російські письменники, се флягілянти, що бичують себе своїми власними словами, аж їм кров з серця тече, а коли хочуть забути на хвилину про свій біль — мусять пити. Се життє не сибаритів, не людий, що хочуть зазнати розкошів життя, а таких, що в чарці шукають забуття.

„Не хочемо російської культури, бо се культура душевного розкладу".

Українська література й загалом культура куди меньша й біднійша від російської, але вона здорова собою, в ній є охота жити, творити, є ентузіязм, є зерно, з якого буде хліб, а не отруя. Шевченкова „Наймичка", „Тополя", його „Думки", се твори наскрізь ориґінальні, повні якоїсь дивної краси, повні туги за красшим життєм, повні віри, що світ таки до красшого іде. „Минуть, уже потрохи минають дні беззаконія і зла" — каже Шевченко і такі золоті слова, немов соняшне проміннє падають в темницю соціяльно-політичного пекла, яке він малює. Шевченко творить з другого світа, він пише дальше поему визволення 40 міліонів народу — його твори се здорова, творча література, мимо тої сукровиці, яку він нарочно, иноді випускає з ран гнилих і здавна наболілих.

А возьміть ви повісти Квітки, Мирного, Нечуя-Левицького, Коцюбинського, Кобилянської. Їм иноді може й бракує сього викінчення, сього стаpанного виґладження, яке мають повісти авторів, за якими стояла своя держава, школа, свої високо розвиті видавничі стосунки, але мимо сих недостач є се твори, котрі вас не крають на шматки, не жилують, не вливають у ваше серце отруї, не зражують до життя і до продовження роду людського на землі. Досить прочитати Коцюбинського „На камені", щоб сказати: так! Се історія нещасливої любови у Татар. Новеля кінчиться смертю коханців і тріюмфом брутальної сили, побідою товпи над одиницями. А мимо того твір не лишає враження чогось безнадійного, розпучливого, навпаки, ся любовна траґедія овіяна таким теплом автора, таким коханнєм людини, природи, життя, що вам на душі робиться, мов у природі після бурі, після зливного дощу.

Українська література в порівнанню з російською мала, але дала вона оповідання Марка Вовчка, літературний подвиг в ділі визволення селян із кріпацтва, дала новелі Федьковича архітвори поетичної прози і Франкового „Мойсея" і Стефаникові мініятури, найсильнійше прозове слово у світовій літературі. Так є сильнійших прозових творів не написав досі ніхто і ніколи. Се щось недостижиме, щось зовсім виїмкове, щось, що зворушує чоловіка, мов грецька траґедія, а так мистецьки викінчена, так витончене, що не тільки читач, але й досвідний письменник мусить хиба тільки з пошаною чоло схилити — тай годі!

Українська література розвивалася серед дуже тяжких цензурних і матеріяльних умов, а мимо сього українські письменники не попадали в чорний песимізм, не шукали в чоловіці чорта, вони були з народом одна — орґанічно звязана цілість. Як читаєте Шевченків дневник, Артиста й його повісти, то бачите, що він в кожнім чоловіці хоче знайти щось добре, щось, що його робить чоловіком. А читайте ви „Мелкаго беса", або „Бездну", або „Лесную топь" — вам робиться страшно за себе й за других, за весь світ. Ще страшнійше тому, що сі твори написані дуже талановито і так блискучо, що осліплюють вас і позбавлюють критицизму. Ся блискучість була причиною великого успіх уросійських авторів на світовім літературнім ринку — екзотика, але супроти сього успіху мусить підніятися протест, коли світ не має летіти стрімголов так, як тепер летить. В одному польському університетському городі появилися були Достоєвского „Беси" і молодіж відібрала собі життє. Самовбийство за сомовбийством. Чому? Бо се не по силі для психіки вихованої на ренесенсовій культурі, се якась вівісекція, на яку не годен европеєць спокійно дивитися. Хто з нас прочитав „Мелкаго беса" і „Лесную топь" сей прийде до одного тільки висновку: тільки від того народу, від сієї суспільности, від сієї культури, бо вона страшна, заражена невидічимою недугою, бо вона і нас заразить своєю гнилею.

„Не хочемо російської культури!" На сю тему можна би богато говорити, а вже-ж найприкрійше слово сказав сам російський народ устами революції. Він нищить сю культуру, нищить безпощадно, з якоюсь божевільною фурією, з завзяттєм гідним красшої справи. А коли хоче когось величати, то інстинктовно бере хахла — Шевченка і устроює в його честь свята і будує йому памятники. Чому? Не лише тому, що Шевченко йшов проти панів, царів і всякого насильства, ні, а тому, що в його творах є зерно нового життя, нової віри й надії, є щось таке, що підносить душу чоловіка, облагороднює її, оздоровлює, мов Солоамська купіль. Правда і сей пророк великої революції малював иноді жахливі картини пекла на землі, але малював їх на те, щоб поправити людий, щоб показати їм погань зла і кривди, висліди поневолення тіла і насильства над духом людини. Та понад тими чорними малюнками лунає його ясна молитва.

Мені, мій Боже, на земли
Подай любов, сердешний рай,
І більш нічого не давай!
А всім нам в-купі на земли
Єдиномисліє подай
І братолюбіє пошли.

Хиба-ж треба більш ясної програми? Від неї наш поет не відступає ніколи. Таких діссонансів, як у Пушкіна, ви в його творах не знайдете.

Люблю
Блеск, шум і говор балов,
А в час пирушки холостой,
Шипенье пенистых бокалов
И пунша пламень голубой!

Яке-ж одно від другого далеке!

Люблю воинственную живость
Потешных Марсовых полей,
Пехотних ратей и коней
Однообразную красивость.

Чи не вже-ж се писав Пушкін, сей Пушкін, що близько стояв до заговору Декабристів?

Люблю, военная столица,
Твоей твердыни дим и гром,
Когда Полночная Царица
Дарует сина в царскій дом.

Є що любити, є чим захоплюватися — правда? А політична програма, якої суть, щоб славянські ріки розплились в російському морі — як вона подобається нинішному, поступовому чоловікови? Се-ж звичайна ненаситність, всепоглочуюча ненажерливість Моґола, се найбрутальнійший імперіялізм в устах великого поета, котрий нераз так гарно, так гуманно вмів прислухуватися до найніжнійшого відруху людської душі. А „Полтава" — хиба-ж се не одна велика поема насильства й глуму над визвольними стремлінними братнього народу? А написав її сей самий поет, що дорікав Міцкевичови за його небратолюбний настрій до Москалів.

Дві душі — психічне роздвоєннє російського ґенія, хороблівість культури. І таке роздвоєннє, а то й розстроєннє ви знайдете мало що не у всіх більших російських авторів і мистців. Натомісць хто уважно прочитає „Кобзаря", сей побачить суцільність його будівлі. Воля, свобода думки й діла, любов, братолюбіє, единомисліє — се основи, на яких построєн асвятиня Тарасової музи.

Де нема волі і любови — там і добра бути не може, снується як провідний мотив крізь його численні твори.

Розвалити тюрму народів, випустити людий мов птахів на базар до паю, хай вони збудують собі власні хати, бо лише в своїй, власній хаті почуває себе чоловік чоловіком. Працюй, люби життє, люби ближнього свого, чужому навчайся, свого не цурайся, хай твоє серце добром наливається, хай воно простить кривдникови свойому і так дальше і так дальше — ось що вам каже наш поет.

Правда — він не залазить у хмари, він держиться землі, його жура, се щасливий і гарний побут чоловіка, він етик і моралїст, не естет — метафізик, але те, що він передумав і своїм гарним словом нам переказав, тримається купи, не розлазиться, не свариться з собою, не перечить одно одному — Шевченко стремить до синтези.

І тут ми доходимо до висновку: український ґеній — се ґеній синтетичний, російський аналітичний.

Візьміть храм Василія Блаженного в Москві. Одна вежа низька, друга висша, третя ще висша. На кождій инший купол, иншої форми цибуля, инший хрест, инші узори. Вікно одно від другого більше, скрізь инші узори, инші прикраси, инші лінії. Все воно не звязане з собою, не виростає з одного коріння, не стремить до якоїсь ясної форми, розложене на куски, а не зложене в цілість.

А порівнайте нашу подільську куполясту церкву, або гостроверху гуцульську, там лінія з лінії випливає, там одна частина виростає з другої, там є синтез.

А російське сектанство, хиба-ж се не безнастанне аналізованнє, розкладаннє цілости на частини, Бог вість нащо й пощо. Так дитина відриває ляльці ноги й руки, випускає з неї „утробу", а тоді сідає і плаче. Ій Богу так!

А ґеніяльний аналітик Достоєвський, хиба-ж він вам не покрає душі люд-

ської на шматочки, не витягне з мязів кождої жили, а тоді сплюне, обернеться і піде собі геть. А ти — роби з тим, що хочеш. Одисея й Іліяда. Божественна комедія, король Лір і Мекбес, Дон Жуан і Фавст, навіть пригоди Робінзона — се невмирущі твори, бо вони дають вам синтез чоловіка, його світогляду, його стремлінь, вони будують, творять, женуть людство вперед силою думки, слова, туги, а з російської літератури віє на вас духом трупарні, у якій розкладається мясо, се не література, а якесь своєрідне кіно, на якому виростають злочинці, се клініка умово й духово хорих людий. „Не хочемо російської культури!"

Прочитайте Толстого „Анну Кареніну" і „Відродженє" — що там є? Гнила й морально хора арістократія.

А що в „Мелкому бесі" — хоре, невилічемо хоре міщанство й інтелігенція. А в „Лєстой топі?" Страшне, незвірськи жостоке, а дияволськи погане селянство. А в „Поєдинку" Купріна? Таке-ж гниле російське офіцирство.

Деж є, скажіть мені добрі люди, здоровий російський чоловік, де є ся незаражена ще частина російського народнього організму? В малих, незамітних творах, які не вражають читача мистецьким виведеннєм і ярким малюнком, які немов соромливо криються в пітьму забуття. А у великих — гниль, гниль і гниль! І російська революція робить те, до чого її довела культура — ріже, палить, руйнує, одним словом аналізує. А синтези не видно, хоч до синтези покликано чужих майстрів, як колись кликав Петро. Революція робить те, що зробив новий власник „Вишневого саду" — рубає його без пощади.

Російський геній, се геній монгольського племени, що не мав міст, лише вози й гарби та череду худоби, якою витовкав неісходимі степи. Сьому генієви скучно в городі, в церкві, в театрі, в музею, розвяжіть йому руки, або дайте горілки і він вам усе побє, потрощить, зруйнує, а тоді сяде і плакати-ме, що скучно. „Скучно, Сашенька, скучно!"

Сей геній на европейському грунті почуває себе погано, він хорий, його душа розкладається, він аналізує себе, других, весь світ, а на синтезу — наплевать!

Не хочемо російської культури, бо ми середземноморці, европейці, ми стремимо до синтези в культурі і в суспільному життю, ми хочемо збудувати власну хату з нового матеріялу, а старої нам нема що розбирати, бо її в нас загарбали сусіди. До будівлі треба здорових рук і здорових душ і тому хочемо працювати самостійно. Москалі нас тільки спинятимуть, тільки заразять нас своєю невиліченою недугою, розкладом душевним — хочемо самостійности.

Н. Л.

ЗА ЛЮБУ УКРАЇНУ!

(Товаришеви Хмільовському).

У наймах зростав ти, мов в полю билина,
Босий і голий, кругом сирота;
Зростав у лахманах — нещасна дитина
Без мами і батька, без свого кута.

Зростав ти у наймах тай виріс в людину;
Серденьком щирітським горячо болів
Над своїм народом, у кожду хвилину
За нього віддати життя не жалів.

Коли прийшла хвиля і голос могучий
„До бою за волю, хто серцем жие", —
Спішив ти скоренько за нарід робучий
Душу і серденько віддати своє.

За красшую долю, за волю святую
Ти рвався до бою неначе огень;
Тижнями цілими у зиму страшную
Стояв з крісом в полю як ніч так і день.

Тебе не зломили неспані ночи,
Ні праця тяженька, що ти перебув;
Й серцем героя дивився смерти в очи,
За що же і славу здобув.

Бувало такеє, що з крісом порожним
Довелось стояти у полю в ряді;
Хоть серце боліло, ти словом побожним
Молились за Вкраїну щиренько тоді.

У бою нерівнім тебе побідили,
У бараки смерти кати завели
І тіло від костий твоє відбивали,
Гірш диких Татарів тортури знайшли.

Ти своєю кровю скропив чужі мури,
Тебе бичували неначе Христа;
У бараках смерти ляцької культури,
У муках тяженьких скінчив ти життє.

За любу Вкраїну спочив ти в могилі,
Заснув аж довіку герой сирота;
Та з крови твоєї местники новії
Повстануть, а з ними і воля свята.

Яким Новосад.

УКРАЇНСЬКИЙ КОЗАК У ПОЛЬСЬКОМУ ПОЛОНІ.

У фризієрський сальон при Руській вулиці заходить малий хлопчина. Обдрана одіж захистного цьвіту, діраві чоботи, при яких дзвонять шпори і не то військова, не то цивільна шапка.

Заходить сміло, розглядається і так само сміло кличе:

Пане купіть компас.

В руках у нього справді в жовтому, шкіряному футералі авіяторський компас.

Пятьсот корон, не більше...

Присутні дивилися то на хлопця, то на компас, який вартував що найменьше пять тисяч.

Ніхто не обзивався, наче не розуміли українсько-московського жаргону.

Заговорив врешті... поліцийний агент, який сидів з густо намиленим лицем і грізно позвав хлопчину до себе. Наступили запити.

Чотирнайцятьлітний хлопчина... Кубанець. Щож, воював против большевиків, Петлюри. Навіщо? — Він же козак. А тепер в польському полоні. Офіцир, якого він чурою, находиться в бараку, а його післав продати компас за 500 корон, бо другий день нічого не їв, а „керенок" і донських „карбованців" ніхто не бере.

Хлопчину повели на поліцію.

НЕ СУМУЙ...

Не сумуй, моя дитино,
Не сумуй так мила,
Не на все-ж ворожа сила
Сонце нам згасила!

Не сумуй, хоч небо вкрили
Зимні, темні хмари,
Сонце гляне і з ним вернуть
Весняні чари.

Сонце гляне і пірвуться
Крижані закови
І життя нове воскресне
В сяєві любови.

Уляна К.

НАША ДИПЛЬОМАТІЯ.

(Допись варшавського кореспондента львівського дневника „Громадська Думка").

Розбитте української армії в листопаді м. р. довело до сього, що диктатура З. О. У. Н. Р., директорія У. Н. Р. і майже всі її міністерії, а з ними безліч урядовців, політиків, журналістів, кооператорів і звичайних громадян соборної України найшлися проти волі поза Україною, в усіх осередках Европи, де вже до того часу було не мало наших дипльоматичних, торговельних та військових місій.

Трагічний для У. Н. Р. момент тодішнього розвалу її військових і взагалі державних сил, — неповажна лайка, а на ділі майже повна таємність, як і чому сей розвал доконався та чому, яким шляхом і за яку ціну задумує тепер уряд У. Н. Р., опертись о Польщу, вести далі свою боротьбу за незалежність У. Н. Р. — а нарешті все і для всіх небезпечна, хоробллива атмосфера еміґрації довели до сього, що розкинені по всій Европі Українці небавом розсипалися на безліч дрібних і взаїмно аж до некультурности ворожих гуртків з так ріжними програмами здобуття державної незалежности, що тепер вже мало хто визнається в сім клекоті кличів, взаїмних пристрасних лайок і обвинувачень.

Годі визнатися в сій заверюсі навіть, коли виділиться з неї віденський „лівий бльок", який у своїм органі „Нова Доба" визнає київську чи харківську больщевицьку владу, як єдину дійсну і праведну верховну владу „незалежної" України. (Ся „незалежність" живе покищо тільки в мріях віденських „новодобників" і київських „боротьбістів", — на ділі її нема).

Цілковите розбиттє сил і думок українських організацій за кордоном, які стоять на ґрунті демократичної (не большевицької) незалежности української держави, дуже шкодить нашій справі.

Вистане завважити, що нпр. ніхто напевно не знає тепер, чи Макаренко і Швець творять разом з гол. от. Петлюрою, який теж опинився за кордоном, „директорію" У. Н. Р., чи є нею сам головний отаман, як се ухвалено в падолисті м. р., коли тільки він сам лишився на Україні, а вони оба виїзджали за кордон. Про се йде тепер дискусія між самими „директорами". Ніхто тепер не знає, де пробуває голова ради міністрів Мазепа і тов. т-а д-р Макух, чого і доки волочитимуть-ся по світу панове міністри Мартос і Безпалко та де є решта міністрів (крім міністра війни Сальського, про якого знаємо, що урядував в Камеянци). Також цілком незнаною, а дуже ріжнородною є політика кождої закордонної місії У. Н. Р. зокрема. Одні з них (Варшава) шукають за всяку ціну і зовсім бездконтрольно України в Польщі, про инші є деякі поважні причини думати, що близше їм порозуміннє навіть з большевиками, ніж з Польщею. Подібні ріжниці бачимо також в ухвалах єдиної соц.-дем. партії на її недавних нарадах у Варшаві, Берліні і Львові. О тім, що пробуваючі за кордоном члени правительства ані не думають навязати якінебудь звязки з не-соц.-дем. кругами, навіть тими, яких ідеєю є тасама, хоч соборна, але демократична У. Н. Р., нема що й балакати. Дійшло до сього, що тепер вони вже не вірять нікому і ніхто не вірить їм. Дійшло до того, що кождий представник уряду У. Н. Р. за кордоном веде свою політику, інформує світ як сам хоче, веде переговори з ким і як хоче і господарить державним майном теж як хоче. Над усім тим розгорнула свої чорні крила як найбільша таємність, а ся знову розбиває до решти нашу єдність.

Не богато красше виглядає здалека і З. О. У. Н. Р. Таке розбитте навіть урядових установ У. Н. Р. і її З. Области та цілковита таємність їх програмових поглядів і здобутків, се непростимий гріх, у якім з инших причин найшлася справа незалежности України.

Визнаватися в такім хаосі і справедливо осуджувати окремі події майже неможливо. Тимбільше, що занадто часто мається діло з свідомо неправдивими або не цілком правдивими обявами навіть урядових органів. Хто може напр. зараз пізнати правду, коли одні і тісамі міністри заявляють „Нац. держ. Союзови" в Каменци і гал. війську, що уряд Мазепи ніколи не погодиться з відомою варшавською декляраціею, а у Варшаві кажуть, що Мазепа і тов-і всім серцем і душею при варшавській політиці, коли одні і тісамі провідники уряду У. Н. Р. приймають постанови каменецького „Союза" про розвязанне Директорії і т. п., а рівночасно всіма способами розбивають той сам „Союз" і т. д.

Та всеж таки і в тім хаосі, який так сильно і так довго триває тільки через непростиму індоленцію українських урядових кругів, можна схопити деякі події, проти яких треба голосно і в час виступити, аби вони не довели нашої справи до повного скандалу.

Ось вам нпр. боєве звідомленнє польського гол. командування з дня 1. квітня с. р., у якому сказано, що польські війска при співучасти українських війск відбили на Поділлю всі большевицькі наступи. Сей факт такий важний, що весь український нарід має право і мусить домагатись від гол. отамана заяви, до чого договорилося його правительство з Польщею, коли українське війско оперує в звязку з польською армією. Заповіджене і сподіване вже в першій половині м. м. визнанне Польщею самостійної України не здійснилося, хоч варшавські українські дипльомати, не маючи до сього ніякого права, признали Польщі всю З. О. У. Н. Р. і хоч тимчасом визнала Україну без ніяких застережень Латвія. Чому навіть се нужденне визнанне не здійснилося, до чого взагалі зобовязалася Польща і що їй за се обіцяно? Польща домагається для себе лінії Збруча та сімох повітів Волині а за се визнає замісць України тільки її право на самостійність! Чому так завзято мовчить варшавська українська місія про свої переговори з Польщею? Сей публичний запит мусить поставити головному отаманови Західна Область У. Н. Р. тимбільше, що в такий неясний танець хоче гол. отаман повести тепер останню боєздатну більшу військову одиницю нашої армії, аблонівську бригаду! Як довго нема порозуміння між представниками У. Н. Р. і З. О. У. Н. Р. і як довго не буде докладно відомо чи можлива є справедлива згода України з Польщею, чи заключено договір між ген. Павленком і гал. армією та серед яких умов малаб станути ще й ся бригада до бою за незалежність України, так довго щонайменьше всі галицькі Українці стоять непроходимим муром між отаманом Петлюрою і його таємними для нас намірами.

НАРОДЕ РОБУЧИЙ!

Народе робучий! Ти велит могучий,
Закутий в кайдани віками;
Чи довго в неволи тобі ще стогнати
Та гнутись поволи рядами?
Чимало твоєї крови уплинуло
Із ласки могучих царів;
Чимало поту виляв ти свойого
На всяких неробів-панів.
Правили тобою всілякі вельможі,
Досхочу крутили неначе веслом;
За піт твій кервавий тебе трактували
Нарівні з робучим ослом.
Народе могучий! Пізнай свою силу,
Завдане катами ярмо ти скидай;
За волю, за поступ готуйся до бою,
Та рідної хати тиранам не дай.
Вже досить вельможі тобою рядили
І досить нассались твоєї крови;
Тепер час, щоб керму ти взяв в свої руки
Й провадив до згоди, братньої любви.

Яким Новосад.

ГОСПОДАРСЬКА ПРОГРАМА САВЄТСЬКОГО УРЯДУ.

Предсідатель економічної делегації савєтської Росії для переговорів в справі навязання господарських зносин з західними державами мав в Копенгагені розмову з кореспондентом одного з голяндських денників в справі програми російського правительства, яку подаємо в скороченню за „Темпс-ом".

Савєтське правительство годиться на уділенне відповідним представникам капіталістичних держав антанти привілеїв в справах гірничих, промислових і торговельних. Сі привілеї се концесії в публичних копальнях і підприємствах як зелізні і водні дороги. Капіталістичним товариствам, які мають дозвіл на веденне торговельних і промислових підприємств, савєтський уряд гарантує свобідне використуванє права експльоатації.

В дальшій розмові заявив Красін, що Росія під сю пору може достарчити Европі не тільки сирівців, а також промислових виробів і твердив, що Росія находиться в стадії повного економічного відродження. Совіти бажають, аби антанта своїми претенсіями не зменьшувала значіння теперішнього відродження і відбудови Росії. Антанта повинна признати, що савєти побідили на всіх полях. Одначе із своєї сторони савєти не будуть домагатися від антанти, аби вона признала, що змагання її війск і маринарки звернені проти савєтів, скінчилися поражкою та що вона побіджена. Савєти домагаються льояльного признання теперішнього стану справи. Вони годяться на уділенне привілеїв для капіталістичних підприємств антанти, одначе не годяться на ретроактивні привілеї.

Савєтський уряд зніс давний російський довг і не позволить ніколи, аби на сю тему велася яканебудь дискусія. Те саме відноситься до підприємств в яких горожани антанти мали участь за часів царату. Ті підприємства сталися власністю народу так, як і всякі російські підприємства.

На запит, чи Франція візьме участь в конференції, відповів Красін, що — як йому здається — Мільран на се засадничо згодився, та що в тій цілі іменовано французького торговельного аташе.

Большевицька делегація складається з шести членів, з яких найбільше відомий є Літвінов.

ДВА ГОЛОСИ ПРО ПОЛЬЩУ.

Краківська польська ґазета „Нова Реформа" з 20. марта наводить один уступ статті паризького соціялістичного дневника „L'Humanite", який подаємо в цілости:

Возмім за приклад те, що діється в Польщі. Висилаємо там великим коштом цілий офіцирський корпус, аби вишколити армію, яка ніколи не була такою войовничою, як від хвилі, коли покінчилася війна, яка сдладається майже виключно з пройдисвітів усіх національностей. Наші змагання дозволюють міжтим нашим заморським аліянтам віддаватися спокійно торговлі і промислови, осідатися над Доном і Дніпром та вести богаті в наслідки зносини з совітською Росією.

Треба виїмково дипльоматичного приводу, аби собі уроїти, що потягнення пером по папері вистарчить до сотворення або закріпощення народів. — Польща в самій річи є тільки „ґеографічним поняттєм", а хтонебудь жив в сім краю, який ся назва має означувати скаже, що вона не має нічого спільного з дійсностю.

В ніякім історичнім моменті Польща не вміла зреалізувати своєї національної єдности по перше тому, що не мала природних границь, по друге, що її конституція вводила в край анархію, вигідну для сусідів. Вистане пригадати „liberum veto" і конфедерації. Людність трактована на рівні з невільниками, позбавлена тіни права, заховувалася завше обоятно до змін в правительстві чи до зміни властителя, бо се не мало впливу на її долю.

Теперішні відносини не богато змінилися. Влада є в руках буржуазії і військовости, яка не таїть своїх симпатій до Німеччини; промисл, фінанси і торговля є також залежні від Німеччини. Що до селян і робітників, то вони живуть, працюють і вмирають як за часів Вільгельма, Миколи чи Франц Йосифа, бо територіяльні зміни не поправили їх долі. Польська армія сама в собі нездібна щонебудь собі запевнити. Гроші, висилані з Франції для нашої пропаганди і для наших місій, видаються без контролі й на ціли цілковито непередбачувані...

Оден з найвизначнійших англійських публіцистів Гаррісон помістив в однім з останніх чисел англійського дневника „Manchester Guardian" обширну статтю під заг. „Польща як огнище нової війни", якої зміст подаємо отсе дословно:

Не богато людий — сказано там — здає собі справу з нечуваної небезпеки і божевілля „мирових" домагань Польщі, які сягають взад до давних границь з 1772 р. перед подїлами. Недавно були ми свідками воскресення президента Вілсона, який повстав проти політики „добичей" коштом третьої національности, і Італія одержала успішну научку. Одначе справа Польщі є поважнійша. Польща стається огнищем боротьби і побоєвищем на новій мапі Европи і коли президент не воскресне вдруге, не можемо навіть думати про зменьшення наших військових видатків. Польща одержала вже величанські куски Німеччини й Австрії, враз з Горішним Шлеском є вона великим Ельзасом і Льотарингію будучої війни. Се певне. Одначе Поляки домагаються ще чогось більшого. Вони жадають величезної части Росії, а навіть України, хотять також [illegible] окраїн [illegible] Литви і Білої Руси, які служили би яко „буфор".

А осьде правда про Польщу: Вона є банкротом, а її кредит і валюта до сеї степени здевалюовані, що курс марки не дасться навіть переминаючо підперти. Політично яко одиниця є цілковито залежна від Франції (для якої була змілітаризована), а під фінансовим оглядом є також цілковито залежна від нас. І так сьогодня, коли її животною потребою є продукція, мир і відбудова кредиту, Польща змевolена удержувати півміліонову конскрипційну армію, за яку ми мусимо платити. І коли Англія, одинока з усіх воюючих европейських держав, яка може покрити усі видатки, змушена зредукувати свою оружну силу до передвоєнного стану, то Польща, яка є непродуктивна, мусить удержувати величезну армію нашим коштом, паралізуючи в сей спосіб свої низькі економічні засоби, а все те для тієї одної причини, що має надію відограти ще раз в історії европейських воєн воюючо-імперіялістичну ролю.

І хиба тільки мешканець дому божевільних може собі уявити, що збанкрутована Велика Польща, втиснена між дві найбільші европейські держави, змілітаризована коштом величезних шматів, викроєних з Німеччини і Росії, є заборолом мира. Така уконституована Польща є невгасаючим огнищем війни в Европі. Ні оден Москаль, ні оден Німець не признає ніколи її права, або її авторитету. Неминучим вислідом буде німецько-російське порозуміннє в ціли ректифікації границь, коли вибе година „визволення".

Отже ми є свідками сього незвичайного парадоксу, що портестантська Англія фінансує велику католицьку імперію для цілей брутального мілітаризму, відбудовує нарід, оден з найбільших назадничих в Европі, а під оглядом темпераменту оден з найбільше емоціональних і то в ціли зменьшення европейської продутивної сили й сили купна, в ціли зубоження світа і зіпхнення висших цивілізацій на нисший позем і нисші економічні підстави.

Богдан Лепкий.

НОКТУРН.

Дванайцять сиріт
Мандрує пустими полями.
Ніжки без чобіт,
Продрогли і дзвонять зубами.
Ой, леле! Ой, леле! Ой, ле...!

„Татуньо пійшли
Отечество й віру спасати,
Мамуню взяли
Опівночі пяні салдати".
Ой, леле! Ой, леле! Ой, ле...!
„Мої на вербі
Гуляють з буйними вітрами,
А нас у юрбі
Пігнали чужими шляхами".
Ой, леле! Ой, леле! Ой, ле...!
„Загнали за дріт,
Давали зігнилу капусту.
Пізнали ми світ,
Пізнали з зараня розпусту".
Ой, леле! Ой, леле! Ой, ле...!
„Ми в школі були,
Як луснули в школу гранати.
Вчительку взяли
Й повели її катувати".
Ой, леле! Ой, леле! Ой, ле...!
„А ми по лісах
З бездомними псами тинялись,
До сну клав нас страх,
Слізьми і росою вмивались".
Ой, леле! Ой, леле! Ой, ле...!
„А ми вісім днів
Не їли й не пили нічого.
Татуньо здурів,
Ми згинули всі до одного".
Ой, леле! Ой, леле! Ой, ле...!
„А ми у війні
Родились, жили і сконали,
А мира ми — ні
Не бачили, ані не знали".
Ой, леле! Ой, леле! Ой, ле...!
Не знали, що спів,
Спів матери біля колиски.
Кругом світ горів,
Лунали проклони і виски.
Ой, леле! Ой, леле! Ой, ле...!
Не знали весни,
Ні пестощів, ані кохання.
Кріваві сни
Приснилися нам із-зараня.
Ой, леле! Ой, леле! Ой, ле...!
Невтишений жах,
І кривду велику і болі
На вічности шлях
Несемо голодні і голі".
Ой, леле! Ой, леле! Ой, ле...!
Дванайцять сиріт
Мандрує пустими полями,
Ніжки без чобіт,
Подрогли і дзвонять зубами,
Ой, леле! Ой, леле! Ой, ле...!

Вецляр, 26. II, 1920.

ВІСТИ З УКРАЇНИ.

Хлібороби-державники.

Партія хліборобів-державників почала недавно орґанізуватись за кордоном. Ініціяторами її являються Дмитро Дорошенко, Вячеслав Липинський, Олександер Скоропис-Йолтуховський, Сергій Шемет. Орґанізаційний Комітет видав відозву до українських хліборобів.

Неймовірне!

„Слово Польске" з [illegible] с. р. доносить з Варшави: „В політичних кругах в звязку з реведяціями „Вперёду" в справі польсько-українських переговорів вдержується погляд, що по думці договору з Петлюрою — Петлюра і Українці висказали свою безінтересовність в справі пяти волинських повітів, а саме Володимира Волинського, Ковеля, Кременця, Дубна і Луцка та частий повіту Рівне і двох подільських повітів Проскурова і Камінця".

Український часопис на Холмщині.

Сего тижня появиться в Холмі перше число українського тижневика „Наше життя". Часопис виходитиме під редакцією гром. Васильчука.

Судівництво на Волині й Поділлю.

„Ґазета Вечорна" доносить, що ґенеральний делеґат Мінкевич занятий зараз зорґанізуванням окружного суду в Камянці. На суддів і урядників покликує б. тамошних урядників. З Поляків приймає тільки невеликий процент (?). Шефом суду буде Українець. Апеляційний суд для Волині й Поділля, який досі був в Вильні, переноситься до Рівного. Президентом має зістати дотеперішний президент окружного суду в Луцку Єловіцький. Апеляційним прокуратором буде б. російський урядник Віслоцкі.

Орґанізація жандарерії на Поділлю.

„Курієр Поранни" доносить, що польські власти, по порозумінню з українським урядом, приступили до орґанізації жандармерії на Поділлю.

Шпіонські орґанізації на Волині.

„Слово Польске" доносить з Варшави, що в послідних днях доконано арештувань одночасно в Шепетівці, Брацлаві, Славуті і Рівні ряду осіб підозрілий в шпіонській і аґітаційній діяльности Всі арештовані стали перед польським полевим судом, який засудив 9 осіб на смерть. З того 2 особи одержало в послідній хвилині помилування. Пять осіб засуджено на вязницю від 10 — 15 літ. „Слово Польске" пише, що тут іде справа про большевицьку орґанізацію, утворену центральним українським комуністичним комітетом.

В СУСІДСТВІ ФАРМА ДО ПРОДАЖИ.

143 акри землі, з того 25 акрів доброго ліса, нові будинки, дім на 14 кімнат, будинки самі вартости $7000, 2 молоді коні, 9 коров, 6 телят, 2 поросні льохи, 1 кабан, 150 курок, всі машини потрібні до фармерки, великий сад, 58 аблінок, груші, сливи, пічеси, черешні, 3 пні пчіл, всі річи в гаваі, 80 цукрових дерев і виноград. Ціна за всьо $8000.00, половина готівки, решта на малі сплати на 9 літ. Фарма мусить бути продана в короткім часі. Причина продажи—брак здоровля. Маю до продажи також много инших фарм, добрих і дешевих. Голоситись до: JOHN SAFRAN, R. F. D. No. 1, Owego, N. Y. 53-62

СТАРОКРАЄВІ ПОСМЕРТНІ ВІСТИ.

Олексадер Перфецький, б. окружний комендант українських війск в Раві руській а після відвороту галицької армії комендант шпиталя в Ялтушкові коло Бара, помер дня 24. грудня 1919.

Дня 4-го марта 1920 р. упокоївся в Миколаєві коло Бродів **Семен Шостак** в 70 році життя. Покійний був визначним українським патріотом, всіми поважаним і любленим. Від вісімнайцятого року життя був в згаданім селі дяком а також довголітним членом „Просвіти" і агентом Товариства „Дністер" у Львові. Помер на страшну недугу тифу.

Анна з Бакуськів Шостак, жена Данила, упокоїлась 24-го марта 1920 р. в Миколаєві коло Бродів на тиф, осиротивши мужа, який перейшов 5-літню воєнну кампанію і четверо діточок.

Тов. Іван Багрій, зелізничник зі Станиславова, член управи української соціял-демократичної партії, помер минулого місяця у Львові в вязниці. Покійний один з найдіяльнійших наших товаришів, брав визначу діяльність в боротьбі за визволене українського пролетаріяту та за незалежність українського народу. Був головою Місцевого Комітету нашої партії в Станиславові і головою групи українських зелізничників. Українські зелізничники мали в ньому свого заступника і оборонця. Покійний з муравлиною витривалостю віддався праці в професіональній і політичній організації. В часі відступу українських війск зі Станиславова потягнув на Україну, де далі віддався громадянській праці. В покійному втратили ми товариша, який справу загалу все висше ставив як свою власну. По камянецькій катастрофі вернув до родини, якою журився також немало. Та не довелося тов. Багрієви відпочати по тільки трудах і невигодах. Його увязнено. Він не був вже в силі все перенести і звалився, як те дерево, на яке забогато впаде тягару. Впав як жертва ідеї, якій посвятив ціле своє житте.

Людмила Рондяківна, учителька, померла у Львові в 21 році життя по тяжкій довготриваючій недузі. Покійна була взірцевою Українкою, якої горячою мрією було стати до народньої праці між сільською дітворою. Одначе неумолима смерть підтяла буйний цвіт життя. Покійна не діждалася подивитися на вільний рідний край. З нею тратить українська громада гарну робітницю на народній ниві. Похорони відбулися дня 6. м. м. о 4. год. пополудни.

Дмитро Грабар, хорунжий Української Галицької Армії, помер в Бетті на Україні, дня 25. лютого 1920 р. Покійник був родом з Горожанки, повіт Підгайці. Молодий студент прав а відтак український старшина брав живу участь в боротьбі за права та красшу долю свого народу. — Подав пол. духовник о. Дидик).

Іван Каган, дяк і писар громадський в Скнилові, найсвідомійший громадянин, умер дня 12. марта яко жертва пятнистого тифу.

Степан Терлецький, студент прав і однорічний стрілець-доброволець, помер в Барі на пятнистий тиф в 20 р. життя дня 29. XII. 1919 р.

Петро Балат, поручник української армії, родом зі Сосниці помер дня 30. листопада 1919 р. в Летичеві на пятнистий тиф.

Михайло Савула, четар української армії помер в Летичеві на Україні з початком грудня минулого року на пятнистий тиф.

Осип Теліщак, сотник У. С. С., син судового урядника в Коломиї, помер на пятнистий тиф в Жмеринці.

Антін Прокопович, поручник української армії, помер 8. листопада 1919 р. в 24. році життя в Барі на Поділлю. Покійний, син учителя з Коломиї, те кінчив ґімназію, перебув цілу світову війну зразу при У. С. С. а потім при австрійській армії. По листопадовім перевороті бере участь в боях під Львовом, а згодом на Україні, де й вмирає наслідком пятнистого тифу.

Зенон Паук, поручник-лікар У. А., помер на пятнистий тиф в Станиславові.

Під Тернополем поляг геройською смертю підчас останної української контр-офензиви український офіцир **Дмитро Панчишин.** — Небіщик, син небогатих селян в Трудовачи, пов. Золочів, ур. 1893. р. По скінченю ґімназії записався у Львові на правничий факультет. 1914. р. зразу покликано його до війска як однорічного-охотника. Відбув цілу Макензинівську офензиву проти Москалів 1915. року і 22. липня 1916 року як хорунжий дістався в Гаях під самим Львовом до російського полону. Там просидів до 1918. р. По берестейськім мирі в літі вернув до дому і знова покликано його на сербський фронт. По розпаді Австрії вернув до сх. Галичини і вступив до українського війска. Весь час бився на польськім фронті. Ще раз хотів дістатися до улюбленого в чудовій околиці положеного родинного села. І побачив його: офензива заломилася якраз за с. Трудовачом. Поляг на полі слави під Тернополем. Похоронив його український полевий духовник. — Його молодший брат Василь вступив 1914. р. до УСС. і пропав без вісти. — Небіщик Дмитро працював ще як студент по читальнях „Просвіти" і брав участь в хорах та виставах народних. В. Й. П.

О. Николай Бачинський, парох Милованя, товмацького повіта, основатель і довголітний голова філії Краєвого Товар. господарського „Сільський Господар" в Тисьмениці, ініціятор і член кураторії Господарської школи товариства „Просвіта" в Милованю, основатель і проповідник многих просвітних і економічних інституцій товмацького повіта, многозаслужений подвижник економічного відродження нашого народа і пр. пр. помер дня 18. марта с. р. в Милованю в 59 році життя і 34 літ священства.

Ділячись сею сумною вісткою з загалом своїх членів, висказує Головна Рада Краєвого Товариства господарського „Сільський Господар" у Львові глибокий жаль по так великій і болючій страті, яку понесло Товариство з причини смерти так визначного діяча, яким був бл. п. о. Николай Бачинський в ріжних областях суспільно-економічного життя. З окрема хліборобське населене товмацького повіта понесло через смерть Покійного дуткливу страту, бо для його добра, для економічного його двигнення посвятив покійний всі свої сили, організуючи Філії і Кружки „Сільського Господаря", основуючи кооперативні товариства та стараючись о поширене господарської освіти між сільським населенням, як учитель суспільно-економічних наук на господарських курсах при господарській школі Т-ва „Просвіта" в Милованю і член філіяльних викладових комітетів „Сільського Господаря".

Земля Йому пером!

Наша редакція дістала з України сей виказ померших:

Михайло Подолюк, сотник, уроджений 1881. в Козлові, пов. Камінка струмилова, помер в Куриловцях зелених 13. лютого 1919.

Іван Слимаковський, народний учитель, ур. 1884. в Скварявi, пов. Золочів, помер 16. грудня 1919. в Говорах.

Антін Галькевич, сотник, помер 13. січня 1920. в Попелюхах.

Ксавер Мостовий, одн. вістун, б. укінчений богослов з Підгаєць, помер в Барі, в другій половині грудня м. р.

Петро Заяць з Ожидова, пов. Золочів, помер 15. падолиста 1919 в Крушанівці под. губ.

О. Микола Іжак, помер в Жмеринці.

О. Дмитро Колтун помер в грудні 1919, похоронений в Олтушкові под. губернії.

Андрій Укарма, сотник, ур. 1891. в Перемищлі, помер 29. грудня 1919, в Вапнярці.

о. др. Теофіль Гординський з Кульчич, пов. Самбір, помер в грудні 1919.

Осип Перфецький, поручник У.С.С. помер в грудні 1919. в Ялтушкові.

Теофіль Мойсейович, поручник, помер в Барі, в грудні 1919.

Степан Масляк, четар, помер 22. лютого 1920, в Кодимі, полудн. Україна.

Федь Чепіжак У.С.С. з Юськович, пов. Перемишляни, помер 13. грудня 1919 в Ялтушкові.

Возій Михайло, стріл. У.С.С. з Веріня, пов. Жидачів, помер в Брацлаві.

Теодор Залізко, четар, помер в Барі.

Прокопович, поручник, родом з Коломиї, помер в Барі.

Михайло Гнатів з Ямчина, пов. Перемишляни, помер 1. падолиста 1919, в Приворотю, под. губ.

Тимко Щурак, сотник, помер у Кодимі, пох. відбувся 1. лютого 1920.

Теодор Марків, поручник-суддя з Бучача, помер в Крутах, похоронений 2. лютого 1920.

Павло Семирозум, помер на тиф.

Всі померші впали жертвою пятнистого тифу.

Степан Терлецький, студент прав і однорічний стрілецький охотник помер в Барі на висипний дур в 20 році життя дня 29. грудня 1919. В. Й. П.

Антін Романишин, поручник української армії помер як жертва висипного тифу в Кодимі.

Др. Денис Новак, голова санітарної місії для поборювання пошестий на Україні і командант галицької пошестної лічниці в Тирасполі, помер 23. лютого 1920 р. в 45 році життя.

МІСЦЕВІ ОГОЛОШЕНЯ.

ТЕАТРАЛЬНІ ПРЕДСТАВЛЕНЯ.

(В сій рубриці містимо оголошеня театральних представлень, концертів і забав, не подаючи у них точок програми, імен осіб беручих участь і без довших покликів).

BRIDGEPORT І ОКОЛИЦЯ!

Українська Робіт. Театр. Дружина з Дербі, Конн., відограє чудову українську штуку зі співами, хорами і танцями

В СУБОТУ, 15. МАЯ 1920 Р.

в SOKOL HALL,

Hallet Street, Bridgeport, Conn.

„ПІМСТА ЖИДІВКИ"

драма в 5-ох діях, Козич Уманської.

Початок точно о годині 7.30 вечер.

Кому мила українська штука, пісні і танці, нехай прийде в суботу, дня 15. мая до Сокол Галі, при Галлат стр. в Бріджпорт, Конн., а там побачить ті гарні українські танці як також налюбується тими чудовими звуками української пісні, які входять вскладтих штук. 57158

JERSEY CITY, N. J.

Український Народний Дім, Inc., 363-7 St. Pauls Ave., Jersey City, N.J. Запрошує Вас, Вашу родину, знакомих і кревних на

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

І ТОВАРИСЬКУ ЗАБАВУ,

які відбудуться

В СУБОТУ, 15-го МАЯ 1920 Р.

в першорядній і загально ціненій гали в ODD FELLOWS' HALL,

Bergen Square, Jersey City, N. J. Two blocks from Summit Ave. Sta. Belt Line кара їдучи в кождім напрямі до 5 corners привезе Вас на місце. Провід танців під кермою п-ни Анни Шустакевич і п. Луки Стахурського.

Початок точно о год. 7-мій вечером.

Вступ всего 35 цнт. від особи. 54,56-58

ОПОВІЩЕННЄ.

Український Нар. Дім 363-7 St. Paul's Ave., Jersey City, N. J., просить усі товариства і братства, щоби були ласкаві стриматися зі всякими представленнями і балями на 30-го мая, тому що сего дня відбудеться заходом Нар. Дому **КОНЦЕРТ** в однім з найбільших театрів в Джерзи Сіти. Дальші інформації подасть ся пізнійше. 53,4,6,7

ПОЗІР ТОВАРИШІ УКРАЇНЦІ!

Хто з Рас хотів би купити фарму в околици Ром, нехай зверне увагу на се оголошенне. Я не є агентом; я був довший час фармером а тепер є молочарем і знаю богато фармерів, котрі би хотіли спродати фарми з причини старости по низкій ціні, щоби не оплачувати великого комісового аґентам. Я кождому радо покажу добру фарму за малим винагородженнем. Я з того бизнесу не жию і тому не числю на зиск, а хто до мене прийде то певно непожалує.

1) Фарма 136 акрова, з того 50 акрів пасовиска і ліс, добрий дім на 10 кімнат, 2 стайні, карник і курник, сад овочевий і всі знаряди господарські, 2 коні, добрі, 8 коров, 1 бугай, 3 ялівки, 4 безроги. — Ціна тої фарми $5,500, вплати $3,500, решта по $100 річно сплати і 5 процент.

2) Фарма 200 акрова, з того 60 акрів грубого ліса, 140 орного поля і пасовиско, сад овочевий, потік плеве через фарму, 26 штук худоби рогатої, 2 коні, 10 безрог і кури, дім мурований на 16 кімнат і знаряди господарські. Ся фарма добра на двох, бо є на чім господарити і є де мешкати. — Ціна тої фарми $10,500, потрібно вплати $5.000, решта по $200 дол. річно і 5 процент. 57-60

Знаю ще богато добрих фарм меньших і більших, дорозших і таньших. Хтоби з пов. товаришів хотів купити, то прошу до мене написати з довірем а я радо кождому уділю ближших інформацій, щоби ніхто даром не тратив часу і гроша на подорож. Моя адреса:

M. PAWELKO,

209 Lawrence St., Rome, N. Y.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

Оголошення женитьби не приймаєсь. — За одно поміщенне платиться 10 центів за стрічку (5 слів), два і більше поміщень 7½ цента за стрічку від кождого поміщення. Після сих цін на дворазове оголошенне з 6 стрічок належить присилати $1.00. Оголошення продажи фарм приймається лише такі, коли в них є подана сама річ яка є на продаж, інвентар, запаси, положенне і ціна. Рішучо не приймаєсь оголошень з всякими дивовижними описами, висловлюванне надмірної прихильности для костумера і напади на других продавців.

Не належиться ждати відповідий на листи в справі оголошень, подаваних на адресу „Свободи", бо на такі листи адміністрація не відповідає, але передає їх сторонам, які подали оголошенне. Від сторін належить сподіватися відповіди.

ДО КРАЮ! Хто хоче працювати на корабли кілька годин денно при легкім занятю, нехай звернеться до: GREENWICH LABOR AGENCY, 129 Greenwich St., New York.

Пошукую свого мужа **МИХАЙЛА ЯЦИШИН,** родом з Поручина, пов. Бережани, котрий забрав від мене всі гроші і оставив мене з трома дітьми, а сам утік з другою женщиною. Його легко пізнати, малого росту, чорні вуси, при ході звертає ногами в середину, має 44 роки. Хтоби о нім знав де він перебуває і подасть мені його докладну адресу дістане $50.00 нагороди. Моя адреса: ANNA JACYSHYN, 187 Ave. B., New York City. 57

Пошукую свого брата **ІВАНА ДУМАНСЬКОГО,** з села Яцівці, пов. Збараж, Гал. Перебував тому 2½ року в Юнгставн, Огайо. Маю важну справу. Хтоби о нім знав або він сам зволить зголоситись до: PETER DEMANSKY, 1504 St. Clair, Cleveland, Ohio. 56-61

Пошукую в важній справі свого тіточного брата **ГРИГОРІЯ БУДЗІНСЬКОГО,** родом з Гусакова, пов. Мостиска. Хтоби знав о нім або він сам, нехай зголоситься до: WM. BRYLINSKI, 205 E. 7th St., New York, N. Y. 57-58

Пошукую своїх родичів **МАКСИМА і КСЕНЬКИ ЧЕПІЛЬ** і своїх братів **ІВАНА І МИХАЙЛА ЧЕПІЛЬ,** з села Вербова, пов. Бережани, Гал. Вони перебувають в Парані, Бразилія. Хтоби про них знав, а подасть їх адресу, дістане $5.00 нагороди. Або вони самі зволять зголоситись на адресу: ANNA CHEPIL, 6 Awdrey Street, Providence, R. I., U. S. A. 55-57

Пошукую тіточного брата **ІВАНА КУНИКА,** з села Бутля, пов. Турка. Він має перебувати у New Kensington, Pa. Хтоб о нім знав або він сам, зволить зголоситися на адресу: JOHN TIASZKUN, 110 Tioga St., Sayre, Pa. 57-58

Пошукую свого брата **ІВАНА ЗАНОВЯКА** з села Рихвалка, пов. Горлиці, Гал. Хтоби о нім знав або він сам зволить зголоситись до: ANASTAZIA & MILANA ZANOWIAK, 190 Washington St., Jersey City, N. J. 55-59

Пошукую **ПИЛИПА КОМАРА** з Черниховець, пов. Збараж. Має перебувати десь в Ню Йорку. Хто знає про него, або хай сам зголоситься до: АННА ВІТЕНКО, c/o Sichowy Bazar, 34 E. 7th St., New York, N. Y. 57

Пошукую **НИКОЛУ КУНВІЦЬКОГО** з Творильного, пов. Ліско, Гал. Перебував довший час в Landsford, Pa. Хтоби о нім знав, або він сам прошу повідомити мене на адресу: ІВАН КОТИЩАК, Smoke Run, Pa., Clearfield Co. 56-57

Пошукую слідуючих осіб: мого швагра **ЮРКА ФРИЙНЯКА** і мого сусіду **КАРЛА ІВАСЮКА.** Вони оба походять з села Кривотули Нові, пов. Товмач, Гал., перебували перед кількома роками в Пенсильвенії. Хтоби о них знав або вони самі, зволять зголоситись до: LUKYN BYNDAS, 15 Salem Ave., Dayton, Ohio. 57-58

Потреба МУЩИН РОБІТНИКІВ і помічників при форнесах до заведення, котре є в руху кождого дня в році. Стала робота з гарною платнею. Початково від 45 до 55 цнт. за годину. Голоситись до: EMPLOYMENT OFFICE, New Jersey Zinc Co. (of Pa.), Palmerton, Carbon County, Pa. 56-64

Обізнаний як найлучше З ФАРМЕРСЬКОЮ РОБОТОЮ, жонатий, пошукує отсею дорогою місця на фармі сейчас в Українців. Українці фармери бажаючі дістати добру поміч, зволять удатись листовно на адресу: NICHOLAS PUK, 845 Beck St., Bronx, New York City. 55-57

КОНКУРС.

Парохія св. о. Николая в Minersville, Pa., пошукує **ДЯКОУЧИТЕЛЯ** від 1. червня 1920 р. Платня після угоди. Голоситися на адресу: Rev. WL. OBUSZKEWICZ, P. O. Box 195, Minersville, Pa. 56-60

Пошукую **ЖЕНЩИНИ** до пекарського стору; мусить уміти читати; харч і рум на бажаннє. Голоситись до стору: 331 — 9th Ave., cor. 29th St., New York, N. Y. G. HLADY. 56-58

Пошукую **ПЕТРА ДЖУМА,** з села Горожанна Велика, пов. Рудки, Гал. Маю для него лист з краю. Хтоби о нім знав або він сам зволить зголоситися до: PETER LOPACZYK, 416 E. 15th St., New York, N. Y. 57-59

Українська гр.-кат. парохія в Akron, O., **пошукує ДЯКОУЧИТЕЛЯ.** Посада сейчас до обняття. Писменні зголошення з поданнєм услівій слати до: ГР.-КАТ. УРЯДУ ПАРОХ. 185 Abel St., Akron, O. 55-57

Хто в останних часах зістав ошуканий чоловіком, котрий мав штучну машину і їздив по ріжних місцевостях обдурюючи людий, нехай зголосить ся до мене або сюди прийде, щоби розпізнати сего обманця, котрий тут виставно жиє і чваниться своїм злочином. Голоситись до мене: PETER CHMELKO, 85 Liberty St., Ausonia, Conn. 54-57

ВИНАХІДНИКИ! Маєте патенти так американські як і чужокраєві на продаж, а хочете запинить дістати добрі гроші, то пишіть по подрібні інформації, залучаючи 16-центову марку і копію патенту. — K. KRACH, Gen. Del., Springfield, Mass. 54-59

ЩОСЬ ДУЖЕ цікавого для кавалерів і вдівців. Пишіть, залучаючи 2-центову марку на адресу: **ROYAL SALES CO., Station O, New York City.** 25—

ПОТРЕБА агента до поплатного заступництва за сталу платню і комісове. Голоситись до: **WRIGHT BEATTIE & CO., 175—5th Ave., Room 811, New York, N. Y.** 44-57

ТАНА ФАРМА.

155 акрів, 18 коров, 3 коні, і бугай, 2 ялівки, 5 телят, 10 безрог, 50 курий, вози, машини до фарми, дім на 7 кімнат, стодола, стайні, 100 акрів орної землі, решта ліс і пасовиско, 3 милі від міста. Продам за $8.500, половина вплати, решта по $100 річно. Примушений продати задля смерти моєї жінки, бо остався з 2 дрібними дітьми і сам фарми не можу обробити. Прошу голоситись до властителя фарми:

STEFAN STASIW, 56-57

Box 185, Boonville, N. Y.

НОВИНКИ.

Німеччина робить нові цепеліни.

В місті Фредріксгафен 1918 року укінчено величезний цепелін, котрого будова рівнається кораблеви „Олімпік". Сей цепелін був зроблений Німцями для бомбардовання Ню Йорку. Він міг помістити 16 тон вибухового матеріялу, 48 людий і доволі газу на подорож до Ню Йорку і назад. Подібні цепеліни будуються ще й тепер, та їх будова заховується в найбільшій тайні. Робітники, працюючі у фабриці сих цепелінів, мусять присягати, що нікому нічого не скажуть, де і що вони роблять. Жадного чужинця до сеї фабрики не приймається.

Менонїти забираються з Канади.

Чуючися перемученими переслідуваннями в шкільних справах і боячися, що публична опінія возьме верх і їх будуть силувати з Манітоби і Саскачевану до військової служби, Менонїти постановили покинути Канаду і переселитися до Злучених Держав та осісти масою на долинах ріки Місісіпі. Число всіх Менонїтів є звиш 8.000. Вони замешкували 14 місточок і вартували більше ніж 10 міліонів долярів. В Злучених Державах вони не будуть служити у війску ні тепер ні в будучности.

Судьба дітий на Україні.

Константинополь.—Про судьбу дітий на Україні, в краю безладдя й анархії, свідчить низше подана пригода трох дочок українського амбасадора в Польщі, Курдиновського, врятованих від загибелі робітниками Американського Червоного Хреста в Одесі.

Дня 5. цвітня 1919 року пані Курдиновська і її муж, будучи засудженими на смерть повстанчими провідниками в Одесі, спасаючи своє життє під градом ворожих куль, втекли із згаданого міста, лишаючи своїх дітий на ласку судьби. На щастє в тойсамий час відступала польська дивізія, з котрою вони вратувалися від смерти.

На пів мертві, з тугою за своїми трома дочками, Ольгою, Ксенею і Євдокією, котрих вони оставили схованих в одеській бурсі, пані Курдиновська і її муж дісталися до румунської столиці, відки без перепон виїхали до Варшави.

Не маючи ніякої вістки про судьбу своїх дочок, вони вдалися до Парижа і там просили представників Американського Червоного Хреста, щоби вони постаралися вишукати і вратувати їх діти.

В протягу того часу повстанє в Одесі було здушене і життє дітий не було серіозно загрожене; хиба що вони, як і другі діти на Україні, були наражені на заразливі недуги і голод. Комісія Американського Червоного Хреста, прибувши до Одеси, застала дітий в тійсамій бурсі, де їх оставили родичі. Вони були до крайности зголоднілі і хорі. Під опікою Американського Червоного Хреста їх привезено з Одеси через Константинопол до Франції і в Парижі віддано їх родичам.

У спровадженню сих дітий до Парижа Американський Червоний Хрест поборював незвичайні трудности. Приміром вже з самої Одеси не було їх чим перевести. З причини частих повстань пароплави дуже рідко припливали до одеських портів.

Дня 8. лютого прибув до Одеси пароплав, на котрий Американський Червоний Хрест мав забрати згаданих дітий, але в тойсамий день знов приготовлялося повстанє. На улицях Одеси були перепалки, панувала анархія. В портах був натовп голодного й обдертого народу. Всі ждали на пароплав, аби на нім спасти своє життє. Американський Червоний Хрест не вспів того дня забрати на пароплав дітий пані Курдиновської, бо він відплив передтим, заки дітий привезено з дівочої бурси. Їх забрано з Одеси на британський кружляк, котрий під градом повстанчих куль вратував життя невинних маленьких дітий.

Шануйте молоді дерева.

Велика часть американського народу не уміє доцінювати деяких річий. Не знаючи ваги і значіння певного предмету, його нищиться без найменьшого застановлення, що приносить загальну шкоду цілому краєви.

В многих місцях Злуч. Держав росте ліс. Лісова індустрія відграє велику ролю в промислі Злучених Держав і має неоцінене значіннє в нашому відродженню.

Ліс звичайно росте дуже поволи і треба ждати довгі літа, щоби з вирубаного дерева можна зробити ужиток. Люди не можуть терпіти і винищують молоді дерева. Нищать безпощадно на шкоду собі і краєви. Міліони молодих дерев ідуть з пожаром кождого року. Лісові специялісти з департаменту рільництва заявляють, що як така акція не спиниться, то вона принесе економічну руїну лісовій індустрії.

Многі наші (американські) вузкозорі фармери дуже часто вирубують або палять так званий хворост лише на те, щоби пару разів в рік вкосити на данім місци трави. Таким поведеннєм вони не лише загрожують істнованню лісової індустрії, але й приносять шкоду самим собі, бо куди перейде огонь, там вже не буде добре рости ярина. Дерева також потрібні для держання вохкости землі і їх не треба нищити, але де можна садити і плекати.

Ол. Ом.

МИ ВЕРНЕМО!...

Ми вернемо знову в попалені села,
Слідами кровавих змагань ми прийдем,
І рідних, що вянуть у німій розпуці,
Ми знову на волю з кайдан відіймем.

Ми вернемо знову вірлами з чужини,
До рідного краю ми вернемо знов,
І знову за волю по степах широких,
Виростуть могили і пілється кров!

Ми вернемо знову і з новим завзяттем
Станем розривати нові вже ярма,
Хай ростуть могили, а з могил во-
(скресне
Вона — Незалежна Вкраїна вільна!

І тоді не будуть знущатись над нами
Ті, що на Вкраїну мов галич летять,
Ті, що її грабллять, мордують і нищать,
В кайдани закути весь нарід хотять!

Ми вернемо знову новими слідами,
З новим ми завзяттем до бою підем
І неньку Вкраїну в останнім змаганню,
На волю з зелізних кайдан підіймем.

Микола Синежупанець.

НАРИСИ.

Природа.

Питаннє: Що таке Природа?

Відповідь: Все, що ми бачимо довкола себе — ми називаємо Природою.

П.: Приміром.

В.: Сонце, Зорі, Місяць, Дерева, Трави, Вода, Гори, Люди, Звірі, — все те, разом взявши, ми звемо Природою. Крім того, Природою ми звемо вдачу всіх сих річий.

П.: Приміром.

В.: Сонце, по своїй природі — горяче. Місяць — малий. Зорі — горячі, далекі від нас і миготять. Дерева — не можуть ходити. Трави — рости на північному бігуні. Вода — мокра. Звірі — говорити „по людськи". Люди — не можуть бути людьми.

П.: Зі всіх тих відділів або складових частин Природи ми розберемо тепер відділ Звірів і Людий. Яка ріжниця між ними?

В.: Звірі не можуть говорити так, як ми говоримо, а ми не можемо говорити так, як звірі говорять. Се і є вся ріжниця між Людьми і Звірями.

П.: Коли так, то значить між сими двома відділами є дуже богато спільного. Приведіть що небудь.

В.: Перше, що кидається у вічи — се поділ тих і других. Звірі поділяються на: Хижих (Льви, Вовки, Тигри, Коти, Медведі і т. д.). Смирних (Коні, Вівці, Корови і т. д.). Труслививих (Зайці приміром). Хитрих (Лисиці). Працьовитих (Бобри). Ледачих (Свині).

Так же саме поділяються між собою люди. Але між людьми зустрічаються ще й відділи зовсім иншої породи — паразити. Сі вже зовсім не сіють і не жнуть, а живуть чужим коштом, так, що їх не можна прирівняти навіть зі звіриним відділом Свиний, бо ті, хоч як ледачі, а приміром перед тим, як має поросити ся то позношує до свого барлога бодай старих бодяків, а чоловік-паразит навіть своїх чобіт сам не скине, постелі не заправить.

П.: Чим особливим відзначаються Люди?

В.: Перш усього тим, що звуть себе „Царем Природи", потім — що розумнійші від усього в світі, далі що понад усі такі заяви не можуть між собою ужитись мирно, а нарешті — люблять так зване „Приідіте Поклонімось". Се останнє, здається, може найбільше і відзначає людий. До речі — Звірі, особливо Барани, зовсім не переварюють сего „Приідіте Поклонімось", що зовсім легко перевірити: слід підійти до Барана, мотнути перед ним головою і сказати: „Баран, Баран: буц!"

П.: З названих чотирох прикмет, три, а саме: що „Цар Природи", „Найрозумнійші з усього" і що „можуть ужитись між собою" — Наукою, Природою і Життєм уже давно і рішуче доказані для Людий невигідно. Сі твердження давно вже повалені, так що про них нічого й говорити. А от про „Приідіте Поклонімося" що можна сказати?

В.: Робиться воно тоді, коли одна, так звана Людина, хоче піддобритися до другої. Тоді вона йде і починає, правду мовивши, брехати. Обережненько, ладненько вона зробить і собі добре і тій приємно. Піддобрюються найбільше для того, аби одержати відповідні „кошториси", як кажуть „Українці"-словаристи. Коли почина брехати нескладно — тоді пиши пропало. „Кошторисів" не буде бачити, як свого вуха без люстерка.

Отримуванне сих „кошторисів" є природою Людий. Бува й таке навіть, що не маючи відповідної суми, аби її зужити на, приміром, яку небудь ліквідаційну платню — беруться „кошториси" з відділу „часописи" і діляться між трома „провідникарисами", а тоді наступають „догадариси", „почекариси", а для декого й „голодариси", а можливо, що й з хати „викидариси".

П.: Зі всього сказаного виходить, що Природа Чоловіка є... яка?

В.: Сама погана між найпоганьшими у світі.

НА МАРГІНЕСІ „КОБЗАРЯ".

I.

Село! І серце одпочине...
Ні! Буря знов шумить над ним,
Грохоче, виє з вітром липе,
В небо огні бють плач і дим...

Валяться в низ церковні вежі,
Поза хати „гурра" гуде:
Селом у супроводі стежі —
Скований піп на захід йде...

II.

І небо невмите і заспані хвилі
І осінний сумерк окутав село
І верби сумують оббиті, похилі
І листем цвинтарні стежки замело...

Іде гурток бранців... У смутку й без-
(славі
Обдерті, змарнілі жовнярики йдуть;
Село-ж ронить слези, гей слези криваві
Що вкраїнських бранців в Берестє
(женуть.

О. Шандура.

ПЕРЕПИСКА З ЕВРОПОЮ.

(Українські часописи в Европі просяться о передрук).

Пошукуємо нашого брата АНДРІЯ БЕНЬО, родом з Вислоки Великого, повіту Сяніцького, котрий як пішов в 1914 році на війну, так доси не дав о собі жадного знаку життя. Хтоби про него знав або він сам зволить зголоситися на адресу: ANNA & ONUFER BARNIAK, 1242 Dundaff St., Dickson City, Pa., U. S. A. 57

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

САВТ БЕТЛЕГЕМ, ПА. Бр. св. Димитрія, від. 288, повідомляє всіх своїх членів, що мітінг відбудеться 16. мая в українській гали при церкві на Гайсі. — І. Малицький, предс.; С. Каплун, секр.

БРІДЖПОРТ, ПА. Бр. св. Михаїла, від. 15. отсим повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що звичайні мітінги будуть надалі відбуватися в домі Теодора Голубенного, під числом 33 Пята улиця. На слідуючий мітінг всі члени повинні явитися, бо є важні справи до полагодження. — В. Пухта, секр.

ПІТТСБУРГ, ПА. Тов. „Рогатинщина", від. 396, повідомляє всіх своїх членів, що мітінг відбудеться в суботу, 15 мая, о 7-мій годині вечером, під ч. 2112 Тостин ул. Проситься членів прибути на сей мітінг і вирівнати свої довги, бо в противнім разі будуть суспендовані. — П. Береза, секр.